
MITÄ KÄSITYÖ OPETTAA?

Huoltajien näkemyksiä Näpsä-käsityökoulun
osaamistavoitteista ja lastensa saamista valmiuksista

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö

Ohjaustoiminnan koulutusohjelma

Lahdensivun toimipiste, kevät 2015

Viivi Mäki-Vaurio

LAHDENSIVU

Ohjaustoiminnan koulutusohjelma
Pedagoginen ohjaustoiminta

Tekijä	Viivi Mäki-Vaurio	Vuosi 2015
Työn nimi	Mitä käsityö opettaa? Huoltajien näkemyksiä Näpsä-käsityökoulun osaamistavoit- teista ja lastensa saamista valmiuksista	

TIIVISTELMÄ

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää Näpsä-käsityökoulun oppilaiden huoltajien näkemyksiä käsityökoulun osaamistavoitteista ja koulusta saatavista valmiuksista. Pirkanmaalla toimiva Näpsä-käsityökoulu tarjoaa käsityön taiteen perusopetuksen laajaa oppimäärää, joka on lapsille ja nuorille suunnattua taideopetusta. Näpsä-käsityökoulu on Suomen suurin ja vanhin käsityökoulu.

Tutkimusaineistona opinnäytetyössä käytettiin Näpsä-käsityökoulun vuonna 2013 jokaiselle huoltajalle sähköisesti lähettämää kyselyä, johon vastauksia tuli 417 kappaletta. Vastausprosentti oli näin ollen 35 prosenttia. Kyseessä oli sekundaariaineisto, ja se pohjautui Virvatuli-itsearviointimalliin, joka on kehitetty helpottamaan taiteen perusopetuksen oppilaitosten lakisääteistä itsearviointia. Opinnäytetyössä käytetty kyselyaineisto palvelee Näpsä-käsityökoulua myös oppilaitoksen arviointi sekä opetussuunnitelman kehittämistyössä.

Opinnäytetyön teoreettisena taustana toimi käsityön taiteen perusopetus, taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän visuaalisten taiteiden opetussuunnitelmien perusteet sekä Näpsä-käsityökoulun opetussuunnitelma.

Opinnäytetyön aineiston perusteella oppilaiden huoltajat pitivät Näpsä-käsityökoulun osaamistavoitteina luovuutta, taiteellisia valmiuksia, teknistä osaamista ja tavoitteellista työskentelyä. Näitä kaikkia valmiuksia huoltajat kokivat myös oppilaiden saaneen. Lisäksi tärkeiksi valmiuksiksi huoltajat kokivat luovuuden ja tavoitteellisuuden lisäksi rohkeuden ja yhteistyötaidot.

Avainsanat Taiteen perusopetus, käsityön taiteen perusopetus, Näpsä-käsityökoulu, valmius, osaamistavoite

Sivut 40 s.

LAHDENSIVU

Degree Programme in Crafts and Recreation

Pedagogic Crafts and Recreation

Author	Viivi Mäki-Vaurio	Year 2015
Subject of Bachelor's thesis	What do the crafts teach? Parents' views of the learning outcomes and competences gained by their children at Näpsä Craft School	

ABSTRACT

This Bachelor's thesis was commissioned by the Näpsä Crafts School, which is located in Pirkanmaa. Näpsä offers craft education according to the advanced syllabus in basic education in the arts, which is extracurricular art education for children and young people. Näpsä Crafts School is the largest and oldest crafts school in Finland. The aim of the thesis was to examine how the pupils' parents view the learning outcomes defined by Näpsä and the competences the pupils learn in the craft school.

The empirical study was conducted by the Näpsä Crafts School in the autumn of 2013 as a quantitative inquiry with the help of an electronic questionnaire. The population of the survey consisted of all the parents of the pupils and it was answered by 417 parents, which gave a response rate of 35 percent. The questionnaire was based on the Virvatuli model, which helps schools offering basic education in the arts to implement their statutory self-evaluation. Näpsä Crafts School can use the data of the survey in its self-evaluation and when renewing the syllabus.

The theoretical frame of reference in the thesis consisted of the basic art education in the crafts, advanced curriculum of the basic art education in the visual arts and the syllabus of the Näpsä Crafts School.

It was concluded that the pupils' parents consider creativity, artistic ability, technical skills and goal-oriented working as the learning outcomes of Näpsä Crafts School. The parents also thought that the pupils had gained all these skills. Besides creativity and goal-oriented working, the pupils' parents regarded courage and cooperating skills as important competences.

Keywords Basic art education, Basic art education in the crafts, Näpsä Crafts School, competence, study target

Pages 40 p.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	TYÖN TAVOITTEET JA AIHEEN RAJAUS.....	2
2.1	Tutkimuskysymykset	3
2.2	Tutkimuksen kulku ja menetit	4
2.3	Keskeiset käsitteet.....	4
2.4	Aikaisemmat tutkimukset.....	6
3	TAITEEN PERUSOPETUS.....	7
3.1	Visuaaliset taiteet	8
3.2	Koulutuksen arviointi.....	8
3.3	Taiteen perusopetusliiton Virvatuli.....	9
4	KÄSITYÖ TAIDEKASVATUKSENA	10
4.1	Taide, käsityö ja käsityökasvatus	10
4.2	Käsityön taiteen perusopetus.....	12
5	NÄPSÄ-KÄSITYÖKOULU	15
5.1	Näpsä-käsityökoulun toimintaympäristö ja palvelut.....	15
5.2	Näpsän opetussuunnitelma.....	17
6	KYSELYAINEISTO	18
6.1	Näpsän arviointikysely huoltajille.....	18
6.2	Kysymys tärkeimmistä valmiuksista.....	19
6.3	Valmiuksien ja osaamistavoitteiden luokittelu	20
7	TULOKSET	22
7.1	Aineiston kuvaus	22
7.2	Perustietokysymykset.....	23
7.3	Saadut valmiudet, tärkeimmät valmiudet ja osaamistavoitteet	23
7.4	Eri-ikäiset ja eri ajan opiskelleet oppilaat	25
8	AINEISTON TULKINTA.....	27
8.1	Käsitteiden ja kyselyn kysymysten ymmärrettävyys	28
8.2	Tulosten tulkinta.....	29
8.3	Vertailua oppilaan iän ja opiskeluajan mukaan.....	35
9	SYNTEESI TULOKSISTA.....	36
10	TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS JA ARVIOINTI	37
11	LOPUKSI	40
	LÄHTEET	41

1 JOHDANTO

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaan taitoja toimia tietoon ja vuorovaikutukseen pohjautuvassa yhteiskunnassa ja ymmärtää yhteiskunnassa vallitsevan taidekäsityksen visuaalisia merkityksiä ja niiden vaikutusta käsityössä sekä kehittää ilmaisullisia, materiaalisia ja teknisiä valmiuksia. (Näpsä-käsityökoulu 2003, 2.)

Opinnäytetyön toimeksiantaja on Näpsä-käsityökoulu, jossa opetetaan käsityön taiteen perusopetuksen laajaa oppimäärää. Opinnäytetyön tarkoitus on arvioida oppilaiden huoltajien mielipiteitä kyselyaineiston pohjalta. Huoltajien mielipiteet koskevat Näpsä-käsityökoulun oppilaiden saamia valmiuksia, mitkä valmiuksista ovat huoltajien mielestä tärkeimpiä ja mitä ovat huoltajien mielestä Näpsä-käsityökoulun osaamistavoitteet. Käsityön taiteen perusopetus antaa oppilaille monenlaisia valmiuksia; valmiudet eivät liity ainoastaan käsityölliseen tai taiteelliseen tekemiseen, vaan tavoitteena on myös oppia sosiaalisuuteen, elämäntaitoihin, opiskeluun, kulttuuriseen osaamiseen ja ongelmanratkaisuun liittyviä valmiuksia. Käsityöllä ja kulttuurilla on myös merkittävä osa ihmisen hyvinvoinnissa sekä uuden oppimisessa.

Opinnäytetyössä käytetty aineisto, *Näpsän arviointikysely huoltajille*, on kerätty käsityökoulun oppilaiden huoltajilta vuoden 2013 syksyllä. Se on kerätty sekä oppilaitoksen arviointi- että opetussuunnitelman uudistamistyötä varten. Tällä hetkellä voimassa olevat taiteen perusopetuksen visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet ovat vuodelta 2002. Näpsä-käsityökoulun opetussuunnitelma, joka on tehty opetussuunnitelman perusteiden pohjalta, on vuodelta 2003. Opetussuunnitelmien uudistamistyö on käynnissä ja sitä varten on kerätty tietoa esimerkiksi koulutuksen arviointineuvoston arvioinnissa. Opetussuunnitelma tulee tehdä huolella, sillä sen perusteella opetetaan pitkälle tulevaisuuteen. Näpsä-käsityökoulussa tämänhetkisin opetussuunnitelmilla on opetettu ja opetetaan lähes 15 vuotta. Seuraava opetussuunnitelma saattaa olla voimassa vuoteen 2030 asti tai kauemminkin. Millainen maailma on sitten? Ja millaista taidekasvatusta silloin tarvitaan? Opetussuunnitelman uudistamisessa tulisikin ottaa huomioon yhteiskunnalliset ja toimintaympäristön muutokset sekä huoltajien palaute (Koivisto-Nieminen & Holopainen n.d., 26). Tämän opinnäytetyön tavoite on antaa Näpsä-käsityökoululle tietoa opetussuunnitelman uudistamista varten oppilaiden huoltajien näkökulmasta.

Opinnäytetyön lähtökohta on Näpsä-käsityökoulun oppilaiden huoltajille toteutettu kysely ja sen analysointi, kyseessä on siis huoltajien mielipiteet ja käsitykset. Lapset, eli Näpsä-käsityökoulun oppilaat, ovat toiminnan asiakkaita, mutta eivät kuitenkaan täysivaltaisia päätöksen tekijöitä. Huoltajat usein päättävät, mihin harrastustoimintaan lapsensa lähettävät ja toimivat maksajina. Jo tästäkin syystä oppilaitokselle on keskeistä kuunnella huoltajien mielipiteitä. Huoltajien mielipide on tärkeä kehitettäessä yhteistyötä koulun ja oppilaiden huoltajine välillä. Näpsä-käsityökoulun opetussuunni-

telmassa sanotaan: ”Tavoitteena on jatkuva yhteistyö kodin kanssa palautteen, arvioinnin ja toiminnan kehittämiseksi.” (Näpsä-käsityökoulu 2003, 3.) Kun tarkastellaan oppilaiden saamia valmiuksia ja huoltajien näkemyksiä osaamistavoitteista tulee muistaa, että huoltajat eivät välttämättä ole tietoisia Näpsä-käsityökoulun opetussuunnitelman tavoitteista.

Suurittaessani ohjaustoiminnan artonomin opintoihin kuuluvaa syventävää harjoittelua Näpsä-käsityökoulussa syksyllä 2013 keskustelimme Näpsä-käsityökoulun rehtorin, Marja-Leena Seilon, kanssa alusta saakka mahdollisuudesta tehdä opinnäytetyö Näpsä-käsityökoululle. Ajankohtaista syksyllä 2013 oli oppilaiden huoltajille toteutettava kysely oppilaitoksen arviointia varten: *Näpsän arviointikysely huoltajille*. Harjoittelun jälkeen vietin aikaa opiskeluvaihdossa ulkomailla ja aihevalinnat muuttuivat ja työ sai rauhassa kypsyä mielessäni. Opinnäytetyön aihe oli kuitenkin ajankohtainen edelleen syksyllä 2014 ja aineisto käsittelemättä, joten palasin työn pariin. Vaikka olen joutunut muuttamaan opinnäytetyön aikataulua, on Näpsä-käsityökoulun rehtorin mukaan (M.-L. Seilo, henkilökohtainen tiedonanto 9.2.2015) opinnäytetyö ja huoltajine mielipiteet Näpsä-käsityökoulusta edelleen ajankohtaisia nyt keväällä 2015 ja myöhemminkin.

Itse olen jo opiskelujeni alkumetreiltä, ja jo aikaisemminkin, ollut kiinnostunut käsityön taiteen perusopetuksesta ja Näpsä-käsityökoulusta sekä Taito Pirkanmaa ry:stä, joka on käsityön alalla melko iso toimija Tampereella. Koin tämän opinnäytetyön olevan oiva tapa syventää tietojani käsityön opetuksesta, erityisesti sen tavoitteista, ja ymmärtää sitä, millaista opetusta Näpsä-käsityökoulu tarjoaa oppilailleen Pirkanmaalla. Tämä opinnäytetyö on myös käytännönläheiselle opiskelijalle kurkistus teoreettisemmalle puolelle ja kvantitatiivisen tutkimuksen tekoon.

Opinnäytetyön aineisto, *Näpsän arviointikysely huoltajille*, on Näpsä-käsityökoulun keräämää arviointiaineistoa oppilaitoksen itsearviointia varten. Valmista aineistoa kutsutaan sekundaariaineistoksi, joka on jonkun muun kuin tutkijan itsensä keräämää (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 186.) Hirsjärvi ym. (2009, 186) toteavat myös, että opinnäytetyön arvo sinänsä ei laske tai nouse sen mukaan onko aineisto itse kerätty vaan voi olla jopa taloudellista ja aikaa säästävää käyttää jo valmiiksi hankittua aineistoa.

2 TYÖN TAVOITTEET JA AIHEEN RAJAUS

Tässä opinnäytetyössä kartoitetaan kyselyaineiston avulla Näpsä-käsityökoulun oppilaiden huoltajien näkökulmaa siitä, mitä valmiuksia oppilaat saavat opetuksesta, mitkä valmiudet ovat tärkeimpiä ja mitä ovat Näpsä-käsityökoulun osaamistavoitteet. Kartoittavan tutkimuksen avulla voidaan tutkia vähän tunnettua aihealuetta ja etsiä uusia näkökulmia (Vilkkä 2007, 20). Opinnäytetyön tavoitteena on antaa Näpsä-käsityökoululle tietopohjaa oppilaitoksen toiminnan arviointiin ja opetussuunnitelman kehittämistyölle.

Toimeksiantajan toiveesta näkökulma tässä opinnäytetyössä on siis huoltajien mielipiteet, joita selvitetään valmiin kyselyaineiston pohjalta. Taiteen perusopetus, opetussuunnitelma ja osaamistavoitteet ovat laajoja aihealu-

eita ja näen hyvänä asiana sen, että saan syventyä valmiiksi kerättyyn aineistoon valmiiksi määritellyn näkökulman kautta. Itselleni jäi pohdittavaksi aiheen rajaaminen kyselystä tarkemmin, sillä kysely on laaja ja rajaaminen oli myös pakollista siksi, että sain kyselyn analysoinnin mahtumaan ammattikorkeakoulun opinnäytetyön mittoihin. Aihetta olisi voinut käsitellä lukemattomista eri näkökulmista.

2.1 Tutkimuskysymykset

Tutkimusprosessin alkuvaiheisiin kuuluu ideatason pohdinta aiheesta ja tutkimuksen alkuvaiheessa määritellään myös tutkimusongelma eli pääkysymys, sekä pääkysymyksestä johdetut tutkimuskysymykset eli alakysymykset (Vilka 2005, 44–45). Tässä opinnäytetyössä aineistona toimi sekundaariaineisto, joten en opinnäytetyön tekijänä ollut tietoinen, mitä tarkalleen ottaen kyselyn kysymysten taustalla on, eli mitä kyselyn tekijät ovat halunneet tietää.

Lähdin kehrittelemään jo hankitun kyselyaineiston perusteella tutkimuskysymystäni tälle opinnäytetyölle. Kyselyaineisto, *Näpsän arviointikysely huoltajille*, on laaja, ja tutkimuskysymykset olisivat voineet käsitellä oppilaitosta eri näkökulmista. Loppusuoralle aiheista valitsin seuraavat: opetus ja toimintaympäristö, kodin ja Näpsän yhteistyö sekä valmiudet ja tavoitteet. Näpsä-käsityökoulun rehtorin pyynnöstä näistä kolmesta tutkimuslinjasta valitsin aiheeksi oppilaan saamat valmiudet ja tavoitteet, sekä päätimme, että keskityn kyselyaineistossa kolmeen kysytyyn kohtaan:

- Lapseni Näpsästä saamat valmiudet
- Mitä edellä mainituista pidät tärkeimpinä?
- Mitkä seuraavista koet Näpsä-käsityökoulun tavoitteiksi?

Aineiston kysymysten johdattamana muodostin seuraavat tutkimuskysymykset:

- Mitä valmiuksia oppilaat saavat huoltajiensa näkemyksen mukaan opiskellessaan Näpsä-käsityökoulussa ja mitkä ovat huoltajien mielestä näistä valmiuksista tärkeimpiä?
- Mitkä ovat Näpsä-käsityökoulun oppilaiden huoltajien mukaan Näpsä-käsityökoulun osaamistavoitteita?

Ensimmäiseen tutkimuskysymykseen yhdistin kaksi kyselyn erillistä kysymystä, sillä kysymykset liittyvät kiinteästi yhteen ja molemmissa kohdissa kysytään valmiuksista. Kolmas kysymys käsittelee tavoitteita. Oppilaan saamia ominaisuuksia kuvaamaan käytän termiä valmius ja tavoiteltavissa olevia ominaisuuksia osaamistavoite. Näistä käsitteistä kerron enemmän kappaleessa 2.3 keskeiset käsitteet.

Alakysymys tähän opinnäytetyöhön muodostui oman kiinnostukseni pohjalta lukiessani aineistoa: Miten huoltajien kokemus lapsen saamisesta valmiuksista muuttuu lapsen iän mukaan sekä sen mukaan, miten pitkään lapsi on opiskellut Näpsä-käsityökoulussa?

Keskityn kuitenkin käsittelemään ensisijaisesti pääkysymyksiäni, joten alakysymyksen kohdalla käsiteltävää jää vielä mahdollisiin seuraaviinkin tutkimuksiin.

2.2 Tutkimuksen kulku ja metodit

Tutkimustyö on valintojen tekemistä liittyen moniin asioihin, kuten metodeihin, jotka ovat tietoisesti ja perustellusti valittuja välineitä toteuttaa tutkimus. Metodeja ovat teoria, käsitteet, mallit, tutkimusmenetelmät, aineiston keräämisen tavat sekä argumentointi. (Vilka 2005, 27.)

Opinnäytetyön prosessi ei kulkenut aivan kuten tutkimuksissa yleensä. Tutkimuksen kulku lähtee liikkeelle ideatasosta ja päättyy tiedottamiseen. Väliin jäävät sitoutuminen, toteuttaminen ja kirjoittaminen. Toteuttamiseen kuuluu neljä pääkohtaa, jotka ovat tutkimusaineiston hankinta, tutkimusaineiston luokittelu tai ryhmittely tutkittavaan muotoon, tutkimusaineiston analyysin tekeminen teorian avulla sekä tutkimustulosten ja johtopäätösten tekeminen. (Vilka 2005, 43, 61.) Tulin mukaan tämän kartoituksen tekemiseen toteuttamisen ja kirjoittamisen välissä, jolloin aineisto oli jo hankittu ja minun tehtäväni oli jatkaa luokittelusta ja analyysistä eteenpäin.

Opinnäytetyön lähtökohta on kvantitatiivinen eli aineisto oli hankittu käytämällä määrällistä tutkimusmenetelmää, jossa tutkittavia asioita käsitellään numeroiden avulla. Kvantitatiivisen menetelmän valinta on luonnollista silloin, kun vastaajien määrä on suuri. (Vilka 2007, 14–17.) Näpsä-käsityökoulun tavoite oli kerätä tietoa kaikkien oppilaiden huoltajilta, joten vastajia oli paljon, tästä syystä oli luontevaa kerätä aineisto kyselyllä. Kvantitatiivisesta menetelmästä huolimatta opinnäytetyön tekijänä saan tutustua myös kvalitatiivisen, laadullisen tutkimuksen menetelmiin, luokitelllessani avointen kysymysten vastauksia. Tästä huolimatta lähtökohta tälle työlle on numeerinen, eli pyrin kertomaan huoltajien mielipiteitä ja niiden välisiä suhteita numeroina. Vilka (2005, 87.) toteaa, että lähtökohta tutkimuksen muodolle on tiedonintressi eikä kysymysten muoto. Kyselyaineistosta ja analyysimenetelmistä kerron enemmän luvussa 6.

Tutkimusasetelmana opinnäytetyö on poikittaistutkimus, jolloin aineistoa kerätään samaan aikaan usealta eri vastaajalta. Tutkimuksesta saatavalla poikkileikkausaineistolla voidaan kuvata eri ilmiöitä. (Ks. Vastamäki 2010, 128.) Näpsä-käsityökoulun kyselyaineistoa olisi mahdollisuus käyttää myöhemmin myös pitkittäistutkimukseen, jos kysely toistettaisiin huoltajille samaan tapaan. Vastamäen (2010, 128) mukaan pitkittäistutkimuksessa eli seurantatutkimuksessa aineistoa kerätään samoilta vastaajilta eri pitkän ajan kuluessa.

2.3 Keskeiset käsitteet

Kaiken tieteellisen tutkimuksen taustalla on ilmiötä selittäviä teorioita, jotka toimivat tutkimuksen tukena ja ohjaavat uuden tiedon etsinnässä.

Taustalla vaikuttavan teorian lisäksi keskeistä tutkimuksen teossa ovat käsitteet ja niiden määrittely. Käsitteet voivat olla joko teoreettisia tai konkreettisia. Teoriat ja käsitteet ovat muodostuneet käytännön tutkimustoiminnan tuloksena ja ovat täten inhimillisen, arkipäiväisen, toiminnan tuloksia. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 143–144; Kananen 2010, 20–21; Vilka 2005, 24–27.)

Opinnäytetyön keskeiset käsitteet ovat taiteen perusopetus, käsityön taiteen perusopetus, opetussuunnitelma ja osaamistavoite. Taiteen perusopetuksesta ja käsityön taiteen perusopetuksesta kerron enemmän luvuissa 3, 4 ja 5.

Opetussuunnitelma on dokumentti tai asiakirja, jossa ilmaistaan kyseisen koulun tai kouluasteen tavoitteet, oppiaine (tiedonala), toteutus sekä oppilasarvioinnin periaatteet. Opetussuunnitelma hyväksytään virallisessa hallinnollisessa elimessä. Opetusoppi eli didaktiikka voidaan karekasti jakaa opetusmenetelmiin, joka vastaa kysymykseen miten opetetaan, ja opetussuunnitelmiin, joka vastaa kysymykseen mitä opetetaan. Opetussuunnitelman pohjalta tehdään kouluissa työsuunnitelma, jossa pohditaan miten opetussuunnitelma tulee opetuksessa toteutetuksi. (Uusikylä & Atjonen 2007 27, 50–52, 71.)

Käytän opinnäytetyössä lähteenä taiteen perusopetuksen visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteita vuodelta 2002 sekä Näpsä-käsityökoulun laajan oppimäärän opetussuunnitelmaa vuodelta 2003. Oppilaitosten laatimissa opetussuunnitelmissa huomioidaan paikalliset painotukset, toimintaympäristön asettamat vaatimukset ja eri sidosryhmien tarpeet (Koivisto-Nieminen & Holopainen n.d., 26). Näpsä-käsityökoulun opetussuunnitelmassa on määritelty muun muassa tehtävä, arvot, tavoitteet, oppimiskäsitys, opiskeluympäristö, työtavat, rakenne ja laajuus, keskeiset sisällöt, oppilasarviointi ja todistus opinnoista. Visuaalisten taiteiden opetussuunnitelman perusteissa, jonka perusteella Näpsä-käsityökoulun opetussuunnitelma on tehty, kerrotaan lisäksi arkkitehtuurin ja kuvataiteen sisällöistä, mutta niihin en puutu työtä tehdessä. (Näpsä-käsityökoulu 2003; Opetushallitus 2002.) Näpsä-käsityökoulun opetussuunnitelma on julkinen asiakirja, joka on nähtävissä koulun nettisivuilla.

Tutkimuskysymykseni on muotoiltu käyttäen termejä valmius ja osaamistavoite. Näpsä-käsityökoulun tekemässä kyselyssä, joka toimii tämän opinnäytetyön aineistona, on käytetty sanoja valmius ja tavoite. Näpsä-käsityökoulun rehtori (Seilo, sähköpostiviesti 4.3.2015) toivoo kuitenkin, että puhuisin valmius sanan sijasta osaamistavoitteista ja osaamisen tunnistamisesta. Valmius on sanakirjamääritelmän mukaan valmiina olemista ja kyky tai mahdollisuus johonkin asiaan, kun taas tavoite on päämäärä tai tarkoitus (Nurmi 2004, 1086, 1222.) Mielestäni valmius on jo saavutettu ominaisuus, kun tavoite on tulevaisuudessa saavutettava ominaisuus: valmius on täyttynyt tavoite. Kyselyn ensimmäisessä kysymyksessä on kyse niistä ominaisuuksista, jotka oppilas on jo saavuttanut opiskellessaan Näpsä-käsityökoulussa. Viimeisessä kysymyksessä viitataan tulevaisuuteen, jolloin sana osaamistavoite sopii käytettäväksi, koska kyseessä ovat tavoitteet, tulevaisuudessa saavutettavat ominaisuudet.

Opetustoiminnassa tavoitteiden määrittely on tärkeää ja tavoitteet ohjaavat opetuksen suunnittelua ja toteutusta sekä luovat arvioinnin perustan. Tavoitteet auttavat myös oppijaa, sillä tietämällä tavoitteet, voi oppija suunnata energiansa täsmällisemmin. Oppiaine tai tiedonala, joka tässä yhteydessä on käsityö ja siihen tarvittavat materiaalit, työvälineet ja tekniikat, ovat tavoitteen saavuttamisen välineitä, eivät itse tarkoitus. (Uusikylä & Atjonen 2005, 71–73.)

Valmiuksia ja osaamistavoitteita, joita tässä opinnäytetyössä käsittelem, on kaksitoista ja ne ovat

- ilmaisutaidot
- luovuus
- rohkeus
- yhteistyötaidot
- oma-aloitteisuus
- opiskelutaidot
- tavoitteellinen työskentely
- motorinen kehittyminen
- ongelmanratkaisukyky
- valmiudet kulttuurin harrastamiseen
- tekninen osaaminen
- taiteelliset valmiudet.

Olen poiminut valmiudet ja osaamistavoitteet aineistosta, *Näpsän arviointikysely huoltajille*, johon ne on valittu ilmeisesti Näpsä-käsityökoulun opetussuunnitelmasta. Valmiuksien ja osaamistavoitteiden merkityksen pyrin tuomaan esille tekstissä.

2.4 Aikaisemmat tutkimukset

Opinnäytetyön teoriataustaksi perehdyin myös muutamaa aihealani koskevaan tutkimukseen ja julkaisuun. Seuraavat julkaisut olivat hyödyllisiä lähteitä käsityön taiteen perusopetuksen ja käsityön teoriaan: Seija Karppisen tutkimus (2005) *Mitä taide tekee käsityöstä? Käsityötaiteen perusopetuksen käsitteellinen analyysi*. Seija Kojonkoski-Rännälin tutkimus (1995) *Ajatus käsissämme, käsityön käsitteen merkityssisällön analyysi*. Marja-Leena Seilon, joka toimi myös tämän opinnäytetyön toimeksiantajan edustajana, pro gradu (2003) *Käsityökoulu ilmiönä ja erityisyytenä*. Lisäksi hyvänä lähteenä on toiminut Maarit Humalajärven ja Marja-Leena Seilon toimittama kirja (1999) *Käsityö koskettaa, käsityön taiteen perusopetus*. Lähteenä on toiminut myös Koulutuksen arviointineuvoston julkaisu, *Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmien ja pedagogiikan toimivuus* (2012), joka on antanut ajankohtaista tietoa taiteen perusopetuksesta ja sen kehittämistyöstä.

3 TAITEEN PERUSOPETUS

Taiteen perusopetus on taideopetusta, jota tarjoavat esimerkiksi musiikki- koulut, kuvataidekoulut, tanssikoulut sekä käsityökoulut. Se on yleissivistävässä peruskoulussa ja lukiassa annettavan taideopetuksen lisäksi tarjottavaa taidekasvatusta ja näin ollen oppilaille vapaaehtoista. Taiteen perusopetus on suunnattu ensisijaisesti lapsille ja nuorille ja se antaa oppilaille valmiuksia itseilmaisuuksiin ja valmiuden hakeutua jatko-opiskelemaan kyseisen taiteenalan ammatilliseen tai korkea-asteen koulutukseen. Taiteen perusopetus on suunnitelmallista ja etenee tavoitteellisesti tasolta toiselle. Taiteen perusopetukseen kuuluvat oppimäärät ovat yleinen oppimäärä ja laaja oppimäärä. Tässä opinnäytetyössä keskityn taiteen perusopetuksen laajaan oppimäärään, sillä Näpsä-käsityökoulu opettaa laajaa oppimäärää. Oppimäärät perustuvat opetushallituksen hyväksymiin opetussuunnitelman perusteisiin. Opetussuunnitelman perusteet on vahvistettu laajassa oppimäärässä musiikille, tanssille, teatterille, sirkustaiteelle ja visuaalisille taiteille, joihin lukeutuu arkkitehtuuri, kuvataide ja käsityö. Yleinen oppimäärä on vahvistettu edellä mainittujen taiteiden lisäksi sanataiteelle ja audiovisuaaliselle taiteelle, joka lukeutuu visuaalisiin taiteisiin. (Opetus- ja kulttuuriministeriö n.d.) Eniten opetusta tarjotaan musiikissa, kuvataiteessa ja tanssissa (Aluehallintovirasto 2012, 6).

Taiteen perusopetus on suomalainen taidekasvatuksen muoto ja vastaavaa järjestelmää ei löydy muista maista. Suomessa on 464 taiteen perusopetuksen oppilaitosta 341 kunnan alueella. Peruskouluikäisistä oppilasta 24 % opiskelee taiteen perusopetuksen parissa. Tämä tarkoittaa 135 000 lasta ja nuorta. Oppilasta noin 80 % on tyttöjä tai naisia. (Koulutuksen arviointineuvosto 2012, 9, 19.) Toisen lähteen, taiteen perusopetuksen saavutettavuus 2012 -katsauksen, mukaan taiteen perusopetus saavuttaisi vain noin 12 % sen kohderyhmästä (Aluehallintovirasto 2012, 6).

Vuonna 1992 säädettiin ensimmäistä kertaa laki taiteen perusopetuksesta (424/1992), joka aikanaan selkeytti sekavaksi koettua taidekasvatusjärjestelmää (Koulutuksen arviointineuvosto 2012, 22, 26). Lakia uudistettiin vuonna 1998 (21.8.1998/633), jolloin yhdistettiin voimassa olleet taiteen perusopetuksen säädökset. Tämä laki mahdollisti erilaajuiset oppimäärät taiteen perusopetuksessa. Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman laajan oppimäärän perusteet valmistuivat vuonna 2002 ja yleisen oppimäärän perusteet vuonna 2005. (Koulutuksen arviointineuvosto 2012, 26–27.)

Taiteen perusopetusta voi järjestää kunta, kuntayhtymä, rekisteröity yhteisö tai säätiö. Kuntien järjestämä taiteen perusopetus rahoitetaan kunnan asukasmäärään suhteutetulla valtionosuudella. Kuntayhtymät, rekisteröidyt yhteisöt ja säätiöt hakevat valtiolta koulutuksen järjestämisluvan, jolloin ne pääsevät opetustuntikohtaisen valtionosuuden piiriin. Lisäksi toimintaa rahoitetaan koulutuksen järjestäjän määrittelemillä oppilasmaksuilla, laki taiteen perusopetuksesta kieltää kuitenkin järjestämästä opetusta taloudellisen voiton tavoittelemiseksi. (Opetus- ja kulttuuriministeriö n.d.)

3.1 Visuaaliset taiteet

Opetushallituksen vuonna 2002 määrittelemät taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet ovat samat visuaalisille taiteille, eli käsityölle, kuvataiteelle ja arkkitehtuurille. Tässä kappaleessa kerrotaan opetussuunnitelman perusteiden (Opetushallitus 2002) avulla taiteen perusopetuksen visuaalisten taiteiden tehtävästä, arvoista, yleisistä tavoitteista sekä oppimiskäsityksestä.

Visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän tehtävä on mahdollistaa pitkäjänteinen, omien taipumusten ja kiinnostusten mukainen oppiminen. Tavoitteena opetuksen taustalla on elinikäinen visuaalisten taiteiden harrastaminen ja valmiudet hakeutua jatko-opintoihin. Opetuksen tavoitteena on myös oppilaiden kyky vaikuttaa yhteiskunnan arvoihin ja sen ilmapiiriin taiteen keinoin. Visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän tehtävä on visuaalisen kulttuurin säilyttäminen ja kehittäminen kansallisesti, sekä yhteistyö eri tahojen kanssa kansallisesti ja kansainvälisesti. (Opetushallitus 2002, 5.)

Taiteen perusopetuksen visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden (2002) mukaan opetuksen tulee tukea oppilaan henkistä kasvua ja kehitystä arvostelukykyiseksi ja ajattelevaksi ihmiseksi. Opetussuunnitelman perusteiden arvot pohjaavat käsitykseen ihmisestä, joka ymmärtää kauneuden merkityksen elämässään ja vaikuttaa aktiivisesti omaan elämäänsä eettisesti ja moraalisesti. Keskeistä on myös vuorovaikutuksellisen työskentelyn harjoittelu ja erilaisuuden ymmärtäminen ja arvostaminen. Ilmaisullisia valmiuksia, laadun arvostamista sekä taitoa, materiaalin ja tekniikan hallintaa, opetellaan luovan ongelmanratkaisukyvyyn avulla. Visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän tavoitteena on opettaa oma-aloitteisuutta ja vastuun kantamista omasta työskentelystä ja elinympäristön kauneudesta, monimuotoisuudesta ja viihtyvyydestä. Oppilaan tulee oppia ottamaan huomioon ja soveltamaan kestävän kehityksen periaatteita. (Opetushallitus 2002, 5–6, 10.)

Opetussuunnitelman perusteiden laajan oppimäärän mukaan taiteellinen tietopohja muodostuu oppilaan havainnoista, tunteista, ajatuksista, tiedoista, ilmaisusta ja taidoista. Pyrkimyksenä on kehittää oppilaan kykyä soveltaa ja kehittää aiemmin hankittua tietoa ja taitoa uusissa yhteyksissä. Keskeistä oppimisessa on kokemuksen ja käsitteellistämisen yhteys, eli se, että ajattelu, tiedon soveltaminen ja tekeminen tapahtuvat samanaikaisesti ja ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa. Tavoitteena on, että oppilas asettaa itse ongelmia ja käsittelee tietoa, jolloin taiteellisen tekemisen tarve lähtee oppilaasta itsestään. (Opetushallitus 2002, 7.)

3.2 Koulutuksen arviointi

Kuten jo aikaisemmin mainitsin, on käyttämäni Näpsä-käsityökoulun kyselyaineisto, *Näpsän arviointikysely huoltajille*, aineistoa koulutuksen arviointia varten. Koulutuksen arviointi on keskeistä taiteen perusopetuksen kehittämässä. Taiteen perusopetuksen lain (21.8.1998/633) mukaan koulutuksen järjestäjän tulee arvioida antamaansa koulutusta ja sen vaikuttavuutta. Arviointi pyrkii tukemaan koulutuksen kehittämistä ja parantamaan

oppimisen edellytyksiä. Lisäksi koulutuksen järjestäjän tulee osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. (21.8.1998/633.) Käytännössä arvioinnista vastaavat kuitenkin oppilaitokset itse. Itsearviointi kehittää toimintaa, tähtää toiminnan vahvuuksien ja kehittämistä kaipaavien alueiden löytymiseen sekä antaa apua päätöksentekoon. Arvioinnin toteuttavat oppilaitokset usein itse ja itsearvioinnin tueksi on kehitetty Virvatuli-malli. (Koivisto-Nieminen & Holopainen, n.d., 6.)

3.3 Taiteen perusopetusliiton Virvatuli

Virvatuli on Taiteen perusopetusliiton (TPO) luoma työkalupakki, joka on kehitetty helpottamaan taiteen perusopetuksen kaikkien taiteenalojen oppilaitosten lakisääteistä itsearviointia. Se on kehitetty oppilaitosten omasta aloitteesta opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksella. Virvatuli sisältää itsearviointimallin ja arviointikriteerit. (Koivisto-Nieminen & Holopainen, n.d., 6.) Arviointimalli kuvaa arvioinnin prosessin etenemistä vaiheittain, alkaen arviointikohteesta, tiedonhankinnasta ja menetelmävalinnoista päätyen raportointitapaan (Korkeakoski & Silvennoinen, 2008, 220). Arviointikriteerit eli arviointiperusteet määrittelevät laadukasta taideopetusta, joihin taiteen perusopetuksen oppilaitokset vertaavat omaa toimintaansa, kriteereissä kyse on siis tavoitetilasta. Kriteerit ovat laadittu opetussuunnitelman perusteiden oppimiskäsityksen, tavoitteiden ja pedagogiikan pohjalta. (Koivisto-Nieminen & Holopainen, n.d., 6–13.)

Itsearvioinnin tavoitteena on kehittää kaikkea oppilaitoksen toimintaa, joten arviointialueet kattavat laajoja kokonaisuuksia. Näpsä-käsityökoulussa on kerätty materiaali kaikilta Virvatulen arviointisuunnitelman mukaisilta arviointialueilta vuoden 2013 loppuun mennessä (Taito Pirkanmaa 2013, 7). Virvatuli-mallissa on viisi arvioitavaa kokonaisuutta eli arviointialuetta: oppilaat, opettajat, oppimisympäristö, johtaminen ja yhteistyösuhteet. Kunkin arviointialueeseen kuuluu useita arviointikohtia, jotka oppilaiden kohdalla ovat esimerkiksi tiedot ja taidot taideaineissa, opiskelutaidot tai omaehtoisuus ja luovuus. Arviointikohdat on määritelty arviointikriteereillä, jotka ovat kaikille taideaineille yhteiset. Arvioinnin prosessi lähtee oppilaitoksessa liikkeelle henkilökunnasta kootun arviointiryhmän voimin. Arviointiryhmä käy läpi arvioinnin tausta-aineiston ja määrittelee vastaavatko arviointikriteereissä mainitut asiat oppilaitoksen omia tavoitteita, arvoja ja opetussuunnitelman perusteita. (Koivisto-Nieminen & Holopainen, n.d., 9–36.) Näpsä-käsityökoulussa koottiin Virvatuli-työryhmä, jossa oli mukana viisi opettajaa sekä rehtori (M.-L. Seilo, henkilökohtainen tiedonanto 9.2.2015).

Arviointikriteerien tarkastelemista varten arviointiryhmä tarvitsee taustatietoa eli arviointiaineistoa, jota voidaan kerätä esimerkiksi oppilaiden ja heidän huoltajien, henkilöstön ja oppilaitoksen sidosryhmien näkökulmasta. Oppilas- ja huoltajakyselyiden avulla voidaan saada tietoa heidän kokemuksestaan ja mielipiteistään oppilaitoksen toiminnasta. Arviointiaineistona voidaan kyselyiden lisäksi käyttää myös esimerkiksi haastatteluja, dokumentteja toiminnasta tai toimintakertomusta. (Koivisto-Nieminen & Holo-

painen, n.d., 43). Näpsän arviointikysely huoltajille, jota käytän tämän opin-
näytetyön aineistona, on arviointiaineistoa Näpsä-käsityökoulun itsearvi-
ointia varten.

Virvatuli-mallin nettisivuilla on kyselymalleja eri taiteenaloille suunnattuna
esimerkiksi oppilaille, huoltajille, opettajille ja rehtoreille. Näpsä-käsityö-
koulun arviointiryhmä on tehnyt kyselyn (*Näpsän arviointikysely huolta-
jille*) Näpsä-käsityökoulun tarpeisiin sopivaksi. Pohjana kyselylle on käy-
tetty Virvatulen huoltajien kyselymallia.

Taiteen perusopetuksen oppilaitoksista iso osa on toteuttanut arviointiai-
neiston keräämisen sähköisessä muodossa käyttämällä ArtseduZEFiä (Mar-
sio 2014, 22). ArtseduZEF on ZEF Solutions Oy:n toteuttama kyselytyö-
kalu Virvatuli-arviointijärjestelmästä (ArtseduZEF n.d.). Myös tämän opin-
näytetyön aineisto, *Näpsän arviointikysely huoltajille*, on toteutettu käyttä-
mällä ArtseduZEFiä.

4 KÄSITYÖ TAIDEKASVATUKSENA

Tässä luvussa käsittelen käsityötä ja taidekasvatusta yleisellä tasolla ja ala-
luvussa 4.2 perehdyn nimenomaan käsityön taiteen perusopetuksen näkö-
kulmaan. On tärkeää määritellä, mitä käsityö ja taidekasvatus tarkoittavat,
koska ne ovat osa taiteen perusopetusta. Taidekasvatus ja käsityökasvatus
ovat laajoja aihealueita, joihin pureudun muutaman lähteen avulla, erityi-
sesti lasten ja nuorten kannalta. Esittelen myös miten aiemmissa tutkimuk-
sissa on pohdittu taiteen ja käsityön eroja sekä yhtäläisyyksiä.

4.1 Taide, käsityö ja käsityökasvatus

Taide ja käsityö on perinteisesti haluttu pitää erillään peruskoulussa, jossa
kuvataidetaidetta ja musiikkia pidetään taiteena ja käsityöstä ja liikunnasta
puhutaan taitona. Opetuksen näkökannalta käsityön painotus muuttui silloin
kun se liitettiin yhdeksi osaksi taiteen perusopetusta vuonna 1992 (Kallio
1999, 49–50).

Taidetta voi harrastaa monessa eri yhteydessä ja paikassa. Taideharrastus-
mahdollisuuksia tarjoavat kunnat, yksityiset toimijat, seurakunnat, yhdis-
tykset sekä vapaaehtoiset toimijat. Seirala (2012, 6) jakaa taideharrastus-
mahdollisuudet kolmeen eri luokkaan: taide ja kulttuuripalvelujen käyttö,
taideharrastus ja taideopetus. Taiteen perusopetus kuuluu näistä viimeiseen
luokkaan eli taideopetukseen. Merkittävin ero taideharrastuksen ja taide-
opetuksen välillä on se, että taideopetus on jatkuvaa ja pitkäjänteistä, siinä
arvioidaan tekemistä, se antaa valmiudet hakeutua jatko-opintoihin ja se pe-
rustuu opetussuunnitelmiin kun taas harrastamista ei esimerkiksi arvioida ja
se saattaa olla lyhytkestoista toimintaa. (Seirala 2012, 6.)

Suomen kuntaliiton Eläköön taidekasvatus! -julkaisun (Seirala 2012, 4) mu-
kaan tärkeä osa taidekasvatusta ovat tekemisestä ja kokemisesta saatavat
positiiviset kokemukset, mutta vaikutukset voidaan nähdä ulottuvan vielä

syvemmälle: aivojen tiedonsiirto- ja käsittelykapasiteettia voidaan vahvistaa taiteen ja kulttuurin avulla eli taide ja kulttuuri tukee ihmisen kykyä ajatella laajemmin ja luovemmin. Ihminen saa taiteen, ilmaisun ja omakohtaisen tekemisen avulla siirrettyä sisäisiä kokemuksiaan ulkoisiksi nähtäviksi teoksiksi. Taidekasvatus pyrkii vahvistamaan kulttuurikompetenssia, eli sitä miten yksilö osaa omaksua, käyttää ja muuttaa kulttuuria. Kulttuurikompetenssi on usein tiedostamatonta, mutta sillä on vaikutusta esimerkiksi itsetuntoon, sosiaalisiin taitoihin, koulumotivaatioon ja oppimistuloksiin. Kulttuurikompetenssia ja sen osatekijöitä, tietoja, taitoja, tietoisuutta ja asenteita, voi harjoitella ja kompetenssi rakentuukin varhaislapsuudesta lähtien kulttuurisen oppimisen ja kokemuksen kautta. (Seirala 2012, 4, 9.)

Seija Karppinen (2005, 22) määrittelee taidekasvatuksen yksilön henkiseksi kasvatuksesi taiteen avulla. Kasvatus on tulevaisuutta tavoittelevaa ja tulevaisuuteen katsovaa toimintaa. Taidekasvatus pyrkii antamaan eväitä tulevaisuuden kohtaamiseen, sen kehittämiseen ja aktiiviseen muuttamiseen. (Karppinen 2005, 34–35). Hakkola ym. (1991) kertovat lasten taidekasvatuksen olevan näkemään oppimista. Kyseessä ei ole vain silmän harjoittaminen, vaan esimerkiksi kulttuurin ymmärtämisen, havaitsemaan oppimisen ja uteliaisuuden oppimista. Sen tavoite on lasten opettaminen ymmärtämään kulttuuria kokonaisuutena. (Hakkola, Laitinen & Ovaska-Airasmaa 1991, 8–12) Henkisen kasvun ja näkemään harjoittelun lisäksi taidekasvatus antaa välineitä itseilmaisuun.

Pirkko Anttila (1993, 10) pohtii käsityön merkitystä ja hän mainitsee, että yksiselitteisesti, sanakirjan mukaan, käsityöllä tarkoitetaan käsin tai käsissä pidettävien työkaluin tehtyä työtä. Käsityö voi olla tekijälleen mielihyvää tuottava, keino itseilmaisuun tai viihtymisen keino. Käsityötä voi myös tarkastella sosiaalisesta, taloudellisesta, ammatillisesta tai kulttuurisesta näkökulmasta (Anttila 1993, 10). Se voi olla myös joko tuote, prosessi, erilaisia tuotoksia tai oppiaine (Suojanen 1993, 13–14).

Suojasen (1993, 14) mukaan ”käsityökasvatus on toimintaa, jossa kasvatus- ja opetustarkoituksessa tuotetaan esineitä erilaisia materiaaleja, työskentelyvälineitä ja toteuttamistekniikkoja käyttäen.” Itse hieman vierastan sanaa esine tässä yhteydessä, sillä käsityökasvatusta voi tehdä ilman, että lopputuloksena olisi esine. Seilo (2003, 84) mainitsee, että taito, joka käsityötä tehdessä saavutetaan, on jo arvokas tavoite ilman tavoitetta tuotteesta tai teoksesta. Käsityöllisessä tekemisessä voidaan nähdä ulkoinen ja sisäinen puoli. Ulkoinen puoli on tehtävä tuote, artefakti, ja sisäiseen lukeutuvat käsityötä tehdessä saavutetut henkiset ja fyysiset kyvyt ja ominaisuudet. Näitä elämäntaidollisia kykyjä kutsutaan sisäisiksi kvalifikaatioksi. (Kojonkos-Rännäli 1995, 60, 66–68.) Karppinen (2005, 50) kertoo, että edellä mainitusta tavasta nähdä käsityöiden tekeminen ja sen opettaminen, ulkoisena ja erityisesti sisäisenä, on yhteys historiaan. Myös jo Uno Cygnaeus, jota voidaan pitää suomalaisen kansakoulun isänä, korosti käsityön kasvatuksellista merkitystä. Näin ollen, kun koulussa opetettiin käsityötä, sitä ei opetettu vain kätevyuden kehittämiseksi, vaan sitäkin tärkeämpää oli oppia jotakin itsestä ja kehittää omaa persoonallisuutta. (Karppinen 2005, 50.)

Käsityökasvatuksessa, niin peruskoulun opetuksessa (ks. OPS 2014, 146, 270, 430) kuin taiteen perusopetuksen opetuksessa, lähtökohta opettamiselle on kokonaisen käsityön prosessi. Kokonaisessa käsityössä sama ihminen toteuttaa koko prosessin, ositetussa käsityössä joku muu on suunnitellut työn ja käsityön tekijä valmistaa työn, esimerkiksi ohjeen mukaan, vain pieniä muutoksia tehden. Kokonaisen käsityön prosessiin kuuluu koko suunnittelu- ja valmistusprosessi: työn ideointi, suunnittelu, ongelmanratkaisu, työn valmistus sekä tuotteen ja prosessin arviointi ja testaus. Prosessin tekeminen itse kokonaisuudessaan antaa henkilölle mahdollisuuden kehittyä monipuolisesti elämän eri osa-alueilla. (Kojonkoski-Rännäli 1995, 58, 92–95.) Vaikka opetuksen lähtökohta on kokonainen käsityö, on opetuksessa mukana myös ositetun käsityön aineksia esimerkiksi silloin, kun opetellaan jotakin uutta tekniikkaa (Karppinen 2005, 60).

Taiteessa ja käsityössä ei voi erottaa toisistaan ajattelua toiminnasta tai produktia prosessista, ja puhutaankin kokonaisvaltaisesta oppimiskäsityksestä. Taide- ja taitoaineet huomioivat kehollisuuden, jolloin työskennellään käsin konkreettisten materiaalien parissa. Oppiminen tapahtuu kehon ja aivojen yhteistyönä. Tuotteen tekeminen omin käsin ja siitä saatava kokemus kasvattavat oppilaan omanarvontunteita ja hyvinvointia. Kun oppilas oppii tekemällä omin käsin, on mukana aina käsitteellisen ajattelun oppiminen ja asioiden omaksuminen omien käsien työn kautta. Sanat ja sanoihin perustuva ajattelu ei voi korvata sitä tietoa, jonka oppilas saa kehollisuuteen perustuvan kokemuksellisen tiedonhankinnan avulla. (Räsänen 2009, 28–33.) Sanallistettavan, koodatun, tiedon lisäksi oppija oppii hiljaista tietoa, joka on tiedostamatonta kokemuseräistä tietoa (Seilo 2003, 47–49). Käsityössä hiljainen tieto voi olla sitä, että tekijä tuntee käsissään miten jokin materiaali toimii, esimerkiksi villan huopuminen käsissä (Karppinen 1999, 21). Karppisen (2005, 30) mukaan taiteellisen ja käsityöllisen sosiaalisen vuorovaikutuksen avulla kertyy kollektiivista hiljaista tietoa.

Mikä sitten on taiteen ja käsityön ero? Seija Karppinen (2005, 120) pohtii tutkimuksessaan, että käsityö on esineiden valmistamista, mitä toisaalta myös taide on. Mutta jaottelun voisi tehdä niin, että käsityötuotteet ovat materiaalin käsittelyn tuotoksia, taide taas on ajattelun tuotosta. Käsityötä ja taidetta yhdistää esineellistyminen. Käsityön ja taiteen eroja pohtiessa yksi näkökulma on perinteen miettiminen. Perinteiden näkyminen käsityössä nähdään sekä vahvuutena että heikkoutena ja taiteessa taas perinteet saataan nähdä enemmänkin rasitteena. (Karppinen 2005, 120, 131.) Käsityössä käytetään perinteisiä menetelmiä ja käsitellään eri aikojen kulttuuria ja näin ollen perinteet ja perinteinen käsityö ovat keinoja esimerkiksi ihmisyyden ja historian ymmärtämiseen (Seilo 29–30).

4.2 Käsityön taiteen perusopetus

Taidekasvatus käsityön taiteen perusopetuksessa on siis taiteen avulla tehtävää kasvatustyötä, jossa apuna käytetään käsityön alueelta löytyviä menetelmiä, materiaaleja, välineitä ja työtapoja. Se on vuorovaikutuksen avulla tapahtuvaa kasvatusta kohti itseilmaisua ja mielikuvituksen käyttämistä. (Karppinen 2005, 52–56.) Käyn tässä aluvuossa läpi käsityön taiteen perusopetukseen keskeisesti liittyviä elementtejä, joista opetus koostuu.

Käsityön opiskelun tavoitteena on, että opiskelija oppii ilmaisua ja eri käsityön osa-alueita: Esinesuunnittelua ja esineiden valmistusta, tekstiilin ja vaatetuksen suunnittelua ja valmistusta sekä ympäristön suunnittelua ja rakentamista. Keskeistä on, että opiskelija oppii käsityön vaikuttavan hyvinvointiin ja arvostamaan työskentelyprosessia itsenäisenä osana toimintaansa. (Opetushallitus 2002, 11, 16.) Tavoitteena on, että oppilas oppii ymmärtämään käsityön käsitteen monipuolisesti: Kulttuuriperintönä, harrastuksena, koulutuksena, ammatillisena toimintana, terapiana, muotoiluna, kulttuurina ja taiteena (Seilo 2003, 84).

Luova ilmaisu

Käsityön taiteen perusopetuksessa luovuus nähdään oppilaan kykynä yhdistää kokemuksiaan, tietojaan ja taitojaan uudella tavalla (Seilo 2003, 87). Kyse on transfer-ilmioistä, joka tarkoittaa sitä, että oppilaalla on kyky siirtää aikaisemmin opittu tieto tai taito uuteen tilanteeseen (Räsänen 2009, 32). Näpsä-käsityökoulun opetussuunnitelmassa luovuus mainitaan luovan ongelmanratkaisukyvyyn ja luovan ongelmakeskeisen ajattelun yhteydessä (Näpsä-käsityökoulu 2003, 2, 8, 10).

Ongelmanratkaisu

Opetussuunnitelman perusteiden mukaan opetuksen tulee kehittää luovaa ongelmakeskeistä ajattelua (Opetushallitus 2002, 6, 8, 17). Suojasen (1993, 59) mukaan ongelma on tilanne, johon ratkaisua ei löydy vanhoja toimintamalleja käyttäen ja hän mainitsee, että usein käsityössä ongelmatilanteista ei selvitä pelkästään vanhan kokemuksen varassa. Käsityössä ongelmia ratkaistaan konkreettisissa tilanteissa yhdistämällä teoria ja käytäntö toisiinsa. Samalla opitaan yhteiskunnallisestikin merkittäviä asioita oppimalla arvioimaan asioiden välisiä suhteita, näkemään tapahtumien taustalla olevia tekijöitä ja ennakoimaan seurauksia. (Räsänen 2009, 31.) Ongelmien liittymien todelliseen elämään edistää aktiivista oppimista (Seilo 1999, 67). Ongelmanratkaisussa oppilas voi hyödyntää erilaisia tiedonlajeja, koodattua tietoa ja hiljaista tietoa (Karppinen 1999, 24).

Taitava havainnointi

Karppinen (1999, 20) kirjoittaa, että aistihavaintojen ja herkkyyden kehittämien on keskeistä taidekasvatuksessa ja käsityössä. Tätä voi kutsua myös termillä taitava havainnointi, jolloin yksilö havainnoi kaikilla aisteillaan itseään, tekemistään ja ympäristöään (Seilo 2003, 83–85).

Oppimisympäristö

Visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän perusteet kertovat opiskeluympäristöstä seuraavaa: ”Opiskeluympäristö muodostuu psyykkisestä, sosiaalisesta ja fyysisestä ympäristöstä, opetussuunnitelmasta ja opetusmenetelmistä. Siihen kuuluvat myös yhteisön omaksumat perinteet, arvot ja eettis-moraaliset käsitykset sekä monikulttuurisuus.” (Opetushallitus 2012, 7, 16). Käsityökoulun seinät eivät rajoita opiskeluympäristöä, vaan oppimista ja toimintaa tapahtuu myös luonnossa, opiskelijan koko elinpiirissä, työ- ja kulttuuriympäristössä sekä verkkoympäristössä (Näpsä-käsityökoulu 2003, 3). Kuten opetussuunnitelman perusteissa sanotaan, voidaan oppimisympä-

ristö nähdä laajemminkin: Oppimisympäristö on ulkoinen tila, oppijan ateljee, mutta se on myös oppijan sisäinen tila tai aika oppimiselle (Seilo 2003, 88–89). Toimintaympäristöksi voidaan ajatella myös kaikki materiaali, jota ihmisen ympäristössä ilmenee. Käsityö on ainut taiteenala, jossa materiaallinen ympäristö on kaikkine materiaaleineen käytössä. (M.-L. Seilo, henkilökohtainen tiedonanto 8.9.2014..)

Muotokieli ja käsitteet

Käsityö on elämyksellinen prosessi. Jotta oppilas pystyy ilmaisemaan tekemänsä tuotteen avulla ajatuksiaan ja tunteitaan on hänen ymmärrettävä visuaalisten taiteiden muotokieltä ja sen peruskäsitteistä. Käsityön kieli on lähellä muiden visuaalisten alojen (kuvataide, arkkitehtuuri, elokuva- ja videotaide) kieltä (Kallio 1999, 49–50). Oppilas opettelee taideilmaisua tiedon, taidon, havainnoinnin sekä väri-, rakenne-, tila-, muoto- ja materiaalitajun avulla (Seilo 1999, 71).

Laadukkaat käsityötuotteet

Taiteen perusopetuksessa oppilas ohjataan arvioimaan omaa työskentelyä ja oppilas opettelee tekemään laadukkaita käsityötuotteita, huomioiden esteettisyyden ja käytännöllisyyden (Opetushallitus 2002, 16). Käsityön opetuksessa on mahdollista huomioida vastuullinen kuluttaminen ja kestävä kehityksen periaatteet sekä tutustuttaa oppilaat ekologiseen, sosiaaliseen, kulttuuriseen sekä taloudelliseen kestäväan kehitykseen (Peltola 2010, 3–4). Käsityössä opitaan tekemällä konkreettisia töitä. Oppilas oppii samalla tuotteiden eri mahdollisuuksista, kyseessä voi olla esine jolla on käyttötarkoitus, mutta tarkoitus voi olla myös taiteellinen, jolloin puhutaan taidekäsityöstä (Kallio 1999, 50). Marjo Räsänen kommenttiin (2009, 31) kiteytyy mielestäni käsityökasvatuksen yksi tärkeimmistä asioista: ”Käsin tekeminen antaa oppilaalle tunteen, että omaan ympäristöön ja maailmaan voi vaikuttaa ja ettei kaikki ole annettua ja ennalta määrättyä.”

Opettajat, pedagogia

Koska taidekasvatus on erityisesti näkemään oppimista, ohjaajan tärkeä tehtävä on ohjata lasta näkemään ja havainnoimaan ympäristöään. Ohjaaja käsityön opetuksessa on vierellä kulkija, jonka tehtävänä on tukea opiskelijan prosessia, joka on vuorovaikutteinen ja etsivä. Ohjaajalla ei siis ole vastuuta lapsen tai nuoren oppimisesta vaan se on oppijalla itsellään. (Karppinen 2005, 89.) Opettajan rooli on käsityökoulussa ennen kaikkea suunnittelija, organisoija, motivoija, avustaja ja kannustaja, ei niinkään yksipuolinen tiedon jakaja. Hän suunnittelee oppimistehtävät, joiden tavoitteena on opettajan ja oppilaan pääseminen yhteiseen tavoitteeseen. Suunnittelu onkin merkittävä osa käsityökoulun opettajan työtä. (Seilo 1999, 67–69.) Taidekasvatuksessa myös opettajien oma taiteellinen prosessi on tärkeää ja opettajan on hyvä tutkia omia taiteellisia rajojaan ja etsiä uusia ulottuvuuksia. Näin opettaja voi antaa esimerkkiä omalla taiteellisella työskentelyllään, kunhan hän ei johdata tekemistä mallin mukaan tekemiseen. (Karppinen 2005, 114.)

Työtavat

Käsityön opetuksessa on mukana tunteiden käsittely ja opetus tapahtuu ryhmäopetuksena, käsityöllisiä ongelmia ratkotaan ja tunteita käsitellään ryh-

missä (Karppinen 1999, 24). Oppiminen on aktiivista vuorovaikutusta opettajan ja ryhmän välillä (Seilo 1999, 67). Opetussuunnitelman perusteissa (2002, 8) kerrotaan seuraavaa: ”Työtavat valitaan niin, että oppilaan vuorovaikutustaidot, keskittymiskyky, pitkäjänteisyys, herkkyys, eläytymiskyky, oma-aloitteisuus, vastuu ja itseluottamus sekä sosiaaliset taidot kasvavat. Työtapojen tulee ohjata oppilasta arvostamaan ryhmän muita jäseniä sekä omia ja muiden oppimisprosesseja ja oppimistuloksia.”

Olen pyrkinyt kertomaan tässä luvussa millaista kasvatusta käsityön taiteen perusopetus tarjoaa. Seuraavassa luvussa jatkan Näpsä-käsityökoulun paikallisesta toiminnasta, jossa keskityn opetussuunnitelman osalta keskeisiin sisältöihin, eriteltyinä vahaisiän-, perus- ja syventäviin opintoihin.

5 NÄPSÄ-KÄSITYÖKOULU

Näpsä-käsityökoulu on Taito Pirkanmaa ry:n ylläpitämä koulu, joka aloitti käsityön taiteen perusopetuksen opetuksen vuonna 1990. Nyt vuonna 2015 on meneillään Näpsä-käsityökoulun 25. toimintavuosi. Näpsä-käsityökoulu järjestää laajan oppimäärän mukaista käsityön taiteen perusopetusta. Opetus perustuu Näpsä-käsityökoulun opetussuunnitelmaan vuodelta 2003, sen taustalla vaikuttaa opetushallituksen vuonna 2002 asettama taiteen perusopetuksen visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet. Opetusministeriö myönsi Näpsä-käsityökoululle vuonna 2000 käsityön taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän koulutuksen järjestämisluvan sekä tuntiperusteisen valtionavun. (Näpsä-käsityökoulu 2003, 1.) Näpsä-käsityökoulu on Suomen vanhin ja suurin käsityökoulu ja se on yksi viidestä käsityökoulusta Suomessa, jossa on mahdollista opiskella laajaa oppimäärää käsityön taiteen perusopetuksessa (Lukuvuosiopas 2014–2015, 1).

5.1 Näpsä-käsityökoulun toimintaympäristö ja palvelut

Näpsä-käsityökoulussa on tällä hetkellä oppilaita noin 1000 kuudessatoista eri opetuspisteessä. Näpsä-käsityökoulu toimii yhdellätoista paikkakunnalla Pirkanmaalla: Akaassa, Kangasalla, Lempäälässä, Mänttä-Vilppulassa, Nokialla, Orivedellä, Pirkkalassa, Tampereella, Vesilahdella, Virolilla ja Ylöjärvellä. Suurin toimipiste sijaitsee Peltokadulla Tampereen Tammelassa. (Näpsä-käsityökoulu n.d.A.) On hyvin kuntakohtaista miten fyysinen opiskeluympäristö on eri toimipisteissä ratkaistu, näihin vaikuttavat ryhmäkoot ja kuntien yhteistyötahot. Kullekin toimipisteelle on tehty toimipistekohtaiset laatukäsikirjat. (Näpsä-käsityökoulu 2003, 3.)

Näpsä-käsityökoulu toimii Taito Pirkanmaa ry:n alaisena, joka taas kuuluu Taito Groupiin, joka on valtakunnallinen käsi- ja taideteollisuusalan järjestö. Taito Pirkanmaa on perustettu vuonna 1912, joten järjestöllä on pitkä historia ja vakiintunut asema Pirkanmaalla. Sen tavoite on edistää Pirkanmaalaisista käsityökulttuuria taitona ja elinkeinona. Taito Pirkanmaa ry:hyn kuuluvat Tampereella Käsi- ja taideteollisuuskeskus Verkaranta, Epilän ja Hervannan käsityökeskukset sekä Näpsä-käsityökoulu Peltokadulla. Pir-

kanmaan maakunnassa toimii käsityökeskuksia kahdeksalla paikkakunnalla, joissa on myös Näpsä-käsityökoulun toimintaa. Lisäksi Näpsä-käsityökoulun toimintaa on Akaassa ja Nokiolla. (Taito Pirkanmaa 2013, 2.)

Taiteen perusopetuksen opetuksen lisäksi Näpsä-käsityökoulu tarjoaa mahdollisuuden työskennellä käsitöiden parissa myös muille kuin omille Näpsäryhmille. Lasten työpajatoimintaa järjestetään yhteistyössä esimerkiksi museo- ja kirjastotoimien sekä koulujen ja päiväkotien kanssa. (Taito Pirkanmaa 2013, 4.) Lisäksi Näpsä-käsityökoulu järjestää, kesäleirejä, tilauskursseja sekä työkyky- ja työhyvinvointipäiviä (Taito Pirkanmaa n.d.).

Aikaisemmin mainitsin, että käsityökoulun oppimisympäristöksi lukeutuu niin psyykinen, sosiaalinen kuin fyysinenkin ympäristö. Fyysisestä opiskeluympäristöstä Näpsä-käsityökoulun opetussuunnitelma kertoo seuraavaa: Opiskeluympäristön tulee olla virikkeellinen, esteettinen, turvallinen, tukea käsityötuotteiden tekoa sekä tarjota monipuolisia materiaaleja. Sen tulee myös antaa mahdollisuus omaan rauhaan ja kiireettömään työskentelyyn, mutta myös yhdessä työskentelyyn. Opiskeluympäristössä tulee olla turvalliset työvälineet, jotka soveltuvat eri-ikäisille oppijoille. Opiskeluympäristön tulee olla työ-, tuote- ja ympäristöturvallinen. (Näpsä-käsityökoulu 2003, 3.)

Näpsä-käsityökoulun opetussuunnitelman (2003) mukaisesti opettaja tukee oppilasta yksilöllisesti huomioiden oppilaan oppimistyylin ja kehitysvaiheen. Mahdollista on myös laatia oppilaalle henkilökohtainen opetussuunnitelma. Oppimistilanteet ovat vuorovaikutuksellisia ja niissä painotetaan havaintoa, itse tekemistä ja leikkiä. Opetuksen lähtökohta on oppilaan omat kiinnostuksen kohteet, kokemukset, tiedot ja taidot. Ilmapiirin tulee olla myönteinen, avoin ja turvallinen siten, että se tukee erilaisten opiskelijoiden kehitystä ja antaa tukea erilaisille persoonallisuuksille jolloin opiskelijoiden elämäntaidot vahvistuvat. (Näpsä-käsityökoulu 2003, 3–4.)

Näpsä-käsityökoulun opettajat suunnittelevat opetuksen ja miten lukuvuodelle laaditut tavoitteet ja sisällöt toteutuvat ja huolehtivat, että opetus on tasolta toiselle etenevää (Näpsä-käsityökoulu 2003, 4). Tehdessäni syventävää harjoittelua Näpsä-käsityökoulussa opin, että opettajille tärkeä työväline on sisällönanalyysi, joka on työväline opetuksen suunnitteluun, opetussuunnitelman toteutumisen seuraamiseen, vuorovaikutuksen mahdollistamiseen sekä kehittämisen välineenä. Lisäksi opettajat tekevät tuntisuunnitelmat.

Näpsä-käsityökoulun lukuvuoden sisällöt ja tavoitteet suunnittelevat opettajat yhdessä pedagogisen johtoryhmän kanssa. Oppimisen ja tekemisen ilo ja ylläpitäminen ovat aiheiden ja teemojen valinnan taustalla. Opettajien vastuulla on, että opetus on luonteeltaan etenevää ja että kukin lukuvuoden tavoitteet täyttyvät. (Näpsä-käsityökoulu 2003, 4.) Näpsän lukuvuoteen kuuluu kolme jaksoa, jolloin oppilas perehtyy eri teemoihin ja tekniikoihin, myös opettaja saattaa vaihtua jakson vaihtuessa.

5.2 Näpsän opetussuunnitelma

Näpsä-käsityökoulun laajan oppimäärän opetussuunnitelma on vuodelta 2003 ja se pohjaa taiteen perusopetuksen visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteisiin, jotka ovat vuodelta 2002. Opetussuunnitelman perusteiden mukaan (2002, 24) oppilaitoksen opetussuunnitelma on keskeisin ja tärkein väline opetustyön kehittämisessä.

Käsityön taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän laajuus on 1300 tuntia ja se rakentuu perusopinnoista ja syventävistä opinnoista. Opinnot lasketaan 45 minuutin mittaisen oppitunnin mukaan. Alle kouluikäisille Näpsä-käsityökoulu tarjoaa varhaisiän opintoja, jotka eivät kuulu laskennallisesti laajan oppimäärän kokonaisuuteen. Varhaisiän opintoja sekä aikuisille suunnattua opetusta annetaan paikkakuntakohtaisesti. Pääsykokeita Näpsä-käsityökouluun ei ole ja oppilaat valitaan arpomalla. (Näpsä-käsityökoulu 2003, 4–5.) Oppilaan saadessa paikan käsityökoulusta, oli hän sitten varhaisiän opinnoissa tai perusopinnoissa, saa hän opiskelupaikan koko taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opintojen ajaksi (Näpsä-käsityökoulu n.d.B.).

Varhaisiän opinnot on suunnattu alle kouluikäisille nelivuotiaista lähtien. Opinnoissa tutustutaan käsityön eri osa-alueisiin, visuaalisiin peruselementteihin ja opetellaan työstämään perustekniikoilla luonnonmateriaaleja. Varhaisiän käsityökasvatuksen opinnoissa harjoitellaan muun muassa havainnointia, motoriiikkaa, haptis-kinesteettistä havaintokykyä, työhön keskittymistä, toisten huomioon ottamista ja ottamaan vastuuta työtilasta ja välineistä. Varhaisiän opintojen laajuus on 60 tuntia lukuvuodessa, joka tarkoittaa, että opintoja on kaksi tuntia viikossa. Varhaisiän opinnoissa ryhmässä on enintään 10 oppilasta, kun taas perus- ja syventävissä opinnoissa ryhmäkoko on 12–15 oppilasta. (Näpsä käsityökoulu 2003, 4, 7.) Pääasiassa varhaisiän opintoihin osallistuvat ovat kotihoitolapsia tai perhepäivähoidossa.

Oppilas voi aloittaa perusopinnot kouluikäisenä tai vanhempana. Perusopintojen laajuus on 540 tuntia ja oppilaat opiskelevat yleensä 2–3 tuntia viikossa. Perusopinnot kestävät keskimäärin kuusi vuotta, yleensä sen ajan kun oppilas on alakoulussa. Perusopinnoissa oppilas tutustuu laajasti materiaalien - sekä luonnonmateriaalit että ihmisen jalostamat materiaalit - ja tekniikoiden ilmaisullisiin mahdollisuuksiin. Oppilas harjoittelee muun muassa käsityön- ja suunnittelun valmistusprosessia, tilan, suhteiden ja rakenteiden tuntemusta, itsenäistä työskentelyä, käsityöprosessin sanallistamista ja itsearviointia. Hän myös perehtyy ongelmakeskeiseen ajatteluun ja tietojen ja taitojen soveltamiseen uusissa tilanteissa. Oppilas tutustuu eri kulttuurien käsitöihin ja muotoiluun, osallistuu näyttely- ja kulttuuriprojekteihin ja tekee kotitehtäviä. Perusopintojen lopussa oppilas tekee käsityön taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän mukaisen portfolion osaamisestaan, johon hän kokoaa oman käsityöhistoriansa. Perusopintojen lopussa oppilas on opiskellut Näpsä-käsityökoulussa noin seitsemän vuotta ja hän voi saada päättötodistuksen perusopinnoistaan. (Näpsä-käsityökoulu 2003, 4, 7–8.)

Opiskelija voi jatkaa perusopintojen jälkeen, tai muulla tavoin hankittujen taitojen ja tietojen perusteella, syventävissä opinnoissa, joiden laajuus on 760 tuntia. Syventävissä opinnoissa opiskelija opiskelee keskimäärin neljä tuntia viikossa. Syventävissä opinnoissa opiskelija syventää ilmaisu- ja

vuorovaikutustaitojaan eri käsityön osa-alueilla. Opiskelija opettelee valitsemaan sopivat työtavat, tekniikat ja materiaalit ja opettelee hallitsemaan niiden käyttöä. Oppilas tekee pitkäjänteisesti yksilöllisiä tuotteita, joissa tiedolliset, taidolliset, elämykselliset ja sosiaaliset tekijät yhdistyvät. Hän myös ymmärtää käsityön merkityksiä, tutustuu eri aikakausien ja kulttuurien käsityöhön ja käsityön ammattilaisten työhön. Syventävien opintojen lopussa oppilas tekee itsenäisesti käsityön taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän mukaisen päättötöiden ja saa päättötodistuksen koulusta, joka on todistus käsityön perusopetuksen laajan oppimäärän suorittamisesta. (Näpsä-käsityökoulu 2003, 4, 8–10.) Opiskelijoiden on mahdollista liittää syventävien opintojen päättötöitä lukion diplomityöhön käsityöstä. Näpsä tekee yhteistyötä esimerkiksi Tammerkosken lukion kanssa.

Aikuisopintoja voivat Näpsä-käsityökoulussa suorittaa yli 18-vuotiaat. Heidän opintonsa etenevät perusopinnoista syventäviin opintoihin ja sisällöt ja tavoitteet ovat samat kuin perus- ja syventävissä opinnoissa. Aikuiset opiskelkelevat neljä tuntia viikossa. Myös aikuiset voivat tehdä perusopintojensa päätteeksi portfolion ja saada todistuksen opintojen suorittamisesta. (Näpsä-käsityökoulu 2003, 8.)

Yksi tärkeä ja pakollinen osa taiteen perusopetuksen opettamisessa on arvioinnin antaminen. Sen tarkoitus on edistää oppilaan kehittymistä opinnoissa ja tukea oppilaan hyvän itsetunnon kehittymistä. Arviointi kohdistuu sekä prosessiin että lopputuloksiin ja pohjaa pitkäaikaiseen näyttöön. Pyrkimys on, että oppilas saa jatkuvaa palautetta oppimistilanteissa vuorovaikutuksessa opettajan, oppilaan ja ryhmän välillä. Lukuvuoden lopussa opettajat antavat oppilaille sanallisen arvioinnin. Näpsä-käsityökoulun opetussuunnitelmassa kehoitetaan ottamaan huomioon arviointia tehtäessä se seikka, että opetuksen merkitys oppilaan elämässä näkyy vasta pitkällä aikavälillä ja ei näin ollen ole heti nähtävissä. (Näpsä-käsityökoulu 2003, 9–10.)

6 KYSELYAINEISTO

Tässä luvussa kerron millainen *Näpsän arviointikysely huoltajille* oli ja miten opinnäytetyön tekijänä työskentelin sen parissa. Kuten luvussa 3.3 mainitsin, oli kysely laadittu Näpsä-käsityökoulussa toimineen työryhmän voimin ja se oli arviointiaineistoa Näpsä-käsityökoulun itsearviointia varten. Kysely oli johdettu Virvatuli-mallista ja toteutettu ArtseduZEF-kyselytyökalun avulla.

6.1 Näpsän arviointikysely huoltajille

Kyselyn 19 kysymystä käsittelivät opetusta, valmiuksia, opetusjärjestelyjä ja tiloja, ilmapiiriä, kiusaamista, huoltajien osallistumismahdollisuuksia ja viestintää sekä mukana oli myös mahdollisuus antaa vapaata palautetta. Kysymykset keskittyivät nykyisen toiminnan tarkasteluun sekä kartoittivat oppilaiden huoltajilta tulevaisuuden näkymiä liittyen Näpsä-käsityökoulun ja kodin väliseen yhteistyöhön ja toiminnan kehittämiseen. Lisäksi kolmen kysymyksen verran kartoitettiin vastaajien perustietoja, eli vastaajan lapsen

ikää, miten kauan oppilas on ollut Näpsä-käsityökoulussa ja missä toimipisteessä oppilas opiskelee.

Kysely on tutkimuksen muoto, jossa aineistoa kerätään standardoidusti koehenkilöiltä, jotka muodostavat tietyn perusjoukon. Tämä tarkoittaa sitä, että kysymyksiä on kysyttävä samaan tapaan kaikilta vastaajilta, jolloin vastauksia voidaan luotettavasti vertailla keskenään. Kysely voi olla laaja ja se on helppo tapa saada tietoa isoltakin ihmisjoukolta. Aineiston analyysi, tulkinta ja johtopäätösten tekeminen ovat tutkimuksen ydinasioita. (Hirsjärvi ym. 2009, 193, 221–222.)

Näpsä-käsityökoulun kyselyssä on neljä erilaista kysymystyyppiä. Näpsän oppilaan perustietoja kartoitetaan valmiilla vastausvaihtoehdoilla ja valmiuksia sekä osaamistavoitteita mitataan monivalintakysymyksillä. Useimmin oppilaan huoltajat ovat voineet vastata kyselyn kysymyksiin nelikenttäasteikkoja käyttäen, joissa vastaajat ovat voineet portaattomalla vastauskaalalla valita sen vaihtoehdon joka vastaa eniten hänen kokemustaan. Nelikenttäkysymyksissä oppilaan huoltaja on samanaikaisesti vastannut kahteen eri kysymykseen määritellesään onko hän ”samaa” vai ”eri mieltä” väittämän kanssa ja määritellesään myös asian asteikolla ”tärkeä” tai ”ei tärkeä”. Näitä vastauksia ArtseduZEFssä voi tarkastella nelikenttäasteikoissa, joissa vastaukset näkyvät symboleina ja kuvasta on melko helppo huomata mihin suurin osa vastauksista sijoittuu. Valmiiden vastausvaihtoehtojen, monivalintakysymysten ja nelikenttäasteikkojen lisäksi kyselylomakkeessa käytettiin avoimia kysymyksiä neljää eri kysymystä kysyttäessä.

Tämän opinnäytetyön tutkimuskysymykset liittyvät huoltajien näkemyksiin oppilaiden saamista valmiuksista, huoltajien kokemuksista tärkeimmistä valmiuksista sekä huoltajien näkemyksiin Näpsä-käsityökoulun osaamistavoitteista. Valmiuksista ja tavoitteista kysyttäessä huoltajat ovat vastanneet monivalintakysymyksiin, joissa huoltaja on saanut valita niin monta vaihtoehtoa kuin hänen mielestään vastaa todellisuutta. Näiden kysymysten kohdalla voin suoraan siirtyä analysointiin, sillä vastaukset ovat ZEF-kyselytyökalun avulla muutettu luettavaan muotoon. Tulokset ovat helposti ymmärrettävissä pylväsgrafiikan avulla ja luettavissa sekä prosentti- että absoluuttisina lukuina. Myös vastaajatilastot ovat nähtävissä samaan tapaan.

6.2 Kysymys tärkeimmistä valmiuksista

Kuitenkin yksi kysymys, *mitä edellä mainituista [valmiuksista] pidät tärkeimpänä?* kysyttiin avoimena kysymyksenä. Kuten jo aikaisemmin mainitsin, tässä kohdassa pääsin opinnäytetyön tekijänä tutustumaan laadullisen tutkimuksen menetelmiin. Hirsjärven ym. (2009, 221–222) mukaan ennen analyysiin pääsyä on tehtävä tiettyjä esitöitä, kuten tietojen tarkistamista, tietojen täydentämistä ja aineiston järjestämistä. Tietojen tarkistamiseen tai täydentämiseen minun ei tarvinnut puuttua, sillä kyselyn tekijät Näpsä-käsityökoulussa kokivat, ettei ole tarpeellista lähettää kyselyä uudelleen ja että vastauksissa ei ollut epäselvyyksiä sähköisen toteutustavan vuoksi.

Tämän yhden kysymyksen kohdalla järjestin aineistoa. Kysymykseen vastasi 346 huoltajaa, ja vastaukset koostuivat pääosin kahdestatoista kysytystä valmiudesta. Mukana oli myös täysin omin sanoin muotoiltuja vastauksia. Tein aineiston kvantifiointia eli laskin aineistosta, kuinka monta kertaa sama asia esiintyy vastauksissa (ks. Tuomi & Sarajärvi 2012, 120). Määrittelin jokaiselle valmiudelle oman värin ja alleviivasin kunkin valmiuden omalla värillään. Tämän jälkeen laskin, kuinka monta kertaa tietty valmius, eli väri, on mainittu yhdellä sivulla. Värien lukumäärän muistiin kirjoittaminen sivu sivulta auttoi lukumäärien myöhempää tarkistusta. Lopuksi laskin yhteen kaikkien sivujen yläreunaan kirjoittamani sanojen lukumäärän. Laskettuani, miten monta kertaa kukin valmius on mainittu, laskin kullekin valmiudelle prosenttiyksikön suhteuttamalla lukumäärän tähän kysymykseen vastanneiden huoltajien määrään. Näin olin käsitellyt vapaakenttäkysymyksen aineiston samaan tapaan kuin ZEF-kyselytyökalu oli laskenut monivalintakysymykset.

Vilka (2005, 89–90) kertoo, että määrällisessä tutkimuksessa tulokset taulukoidaan analysointia varten. Vilkan ohjeiden mukaisesti siirsin tutkimuskysymyksiäni koskettavat vastaukset samaan taulukkoon (taulukko 1 ja 4 s. 24 ja s. 30) analysointia varten. Tällöin niitä voi vertailla keskenään yhdellä silmäyksellä.

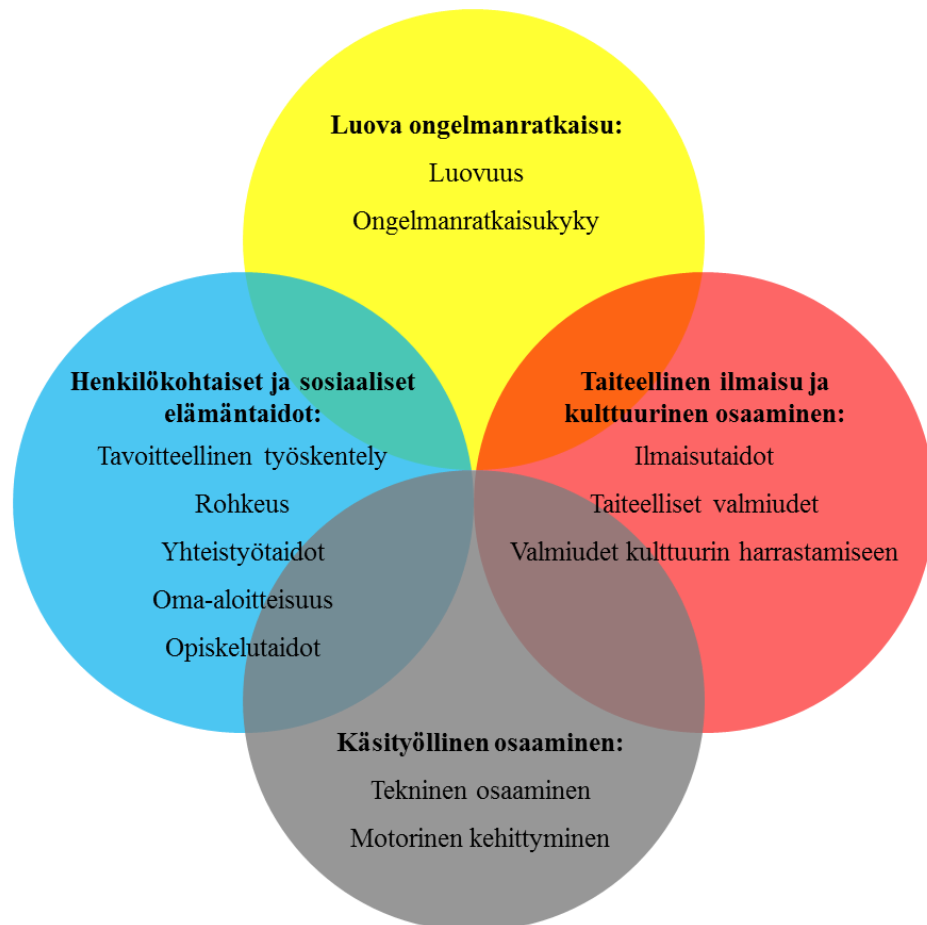
Jäin miettimään perustetta sille, miksi *Näpsän arviointikysely huoltajille* -kyselyssä oppilaan saamia valmiuksia ja Näpsä-käsityökoulun osaamistavoitteista kysytään monivalintakysymyksenä, mutta tärkeimpiä valmiuksia kysytään avoimella kysymyksellä. Vastausvaihtoehdot olivat samat kuin edellisessä kysymyksessä ja jos kyselyn tekijät olisivat halunneet huoltajan kertovan myös omia mielipiteitään, olisi kysymyksessä voinut olla vielä ylimääräinen kohta: ”Muu, mikä?”. Omin sanoin vastaamisen seurauksena vastauksiksi tuli myös muita kuin kyselyssä mainittuja osaamistavoitteita. Näissä kohdissa päätin itse mihin luokkaan vastaus kuuluu. Osa vastaajista oli myös vastannut omin sanoin, että kaikki osaamistavoitteet ovat yhtä tärkeitä. Käsittelem näitä ”kaikki”-vastauksia omana luokkana. Toisaalta monivalintakysymyksen sijasta avoimesta kysymyksestä saan opinnäytetyön tekijänä tyypillisestä poikkeavia vastauksia. Eskola ja Suoranta (1998, 182) mainitsevat, että tutkija voi nähdä poikkeavat vastaukset voimavarana, joka antaa uusia näkökulmia aineistoon. Tärkeimpiä valmiuksia kysyttäessä avoimella kysymyksellä pääsin tulkitsemaan aineistoa syvällisemmin.

6.3 Valmiuksien ja osaamistavoitteiden luokittelu

Tehdessäni kvantifiointia tärkeimpien valmiuksien kohdalla huomasin, että on mahdollista luokitella kyselyssä mainitut valmiudet ja osaamistavoitteet eri kategorioihin. Havaintoni mukaan, osa huoltajista pitää tärkeänä taiteellisia valmiuksia, kun taas osa pitää tärkeämpänä sosiaalisia valmiuksia. Luokittelemalla aineistosta voidaan muodostaa erilaisia jäsennyksiä ja ryhmittelyjä, joiden ominaisuudet muistuttavat toisiaan (Menetelmäpolkuja humanisteille. n.d.) Tein luokittelun värejä apuna käyttäen, kuten tehdessäni kvantifiointia. Myöhemmin nimesin muodostamani kategoriat. Syntyneet kategoriat ja niiden värit olivat

- Luova ongelmanratkaisu, keltainen
- Taiteellinen ilmaisu ja kulttuurinen osaaminen, punainen
- Käsityöllinen osaaminen, harmaa
- Henkilökohtaiset ja sosiaaliset elämäntaidot, sininen.

Kaikki kyselyssä mainitut valmiudet ovat valmiuksia, joita oppilas voi saada opiskellessaan käsityön taiteen perusopetuksessa, mutta ne eivät ole ehdottomasti käsityöllistä tekemistä, vaan voivat esiintyä muillakin elämänalueilla. Luovaan ongelmanratkaisuun kuuluvat *luovuus* ja *ongelmanratkaisukyky*, nämä ovat Näpsä-käsityökoulun opetussuunnitelmassa esiintyviä opetuksen tavoitteita. Keskeisiä tavoitteita ovat myös *ilmaisutaidot*, *valmiudet kulttuurin harrastamiseen* ja *taiteelliset valmiudet*, joista tein ryhmän taiteellinen ilmaisu ja kulttuurinen osaaminen. Käsityölliseen osaamiseen kuuluvat *tekninen osaaminen* ja *motorinen kehittyminen*, joka tarkoittaa käsityön yhteydessä materiaalien ja työvälineiden käyttöä, jolloin oppilaan motoriikka harjaantuu. Kategoriaan henkilökohtaiset ja sosiaaliset elämäntaidot sijoitin *tavoitteellisen työskentelyn*, *rohkeuden*, *yhteistyötaidot*, *omaloitteisuuden* ja *opiskelutaidot*. Nämä valmiudet eivät välttämättä liity taide- tai kulttuuriharrastukseen vaan oppilaat voivat saada näitä valmiuksia myös muilta elämänalueilta. Analysointia tehdessä (luku 8) tarkastelin, missä suhteessa huoltajat pitivät tärkeinä näitä valmiuksia. Kuviossa 1 havainnollistan jaottelua eri kategorioihin.

Kuvio 1. Valmiuksien ja osaamistavoitteiden luokittelu eri kategorioihin.

7 TULOKSET

Tässä luvussa tarkastelen, mitä *Näpsän arviointikysely huoltajille* kertoo niiden kolmen kysymyksen kohdalta, jotka liittyvät tutkimuskysymyksiini. Tulokset ovat myös luettavissa taulukossa 1 ja 4 (s. 24 ja s. 30) ja muodostamani alakysymyksen tulokset ovat luettavissa taulukoissa 2 ja 3 (s. 26 ja s. 27) Kysymykset olivat Näpsä-käsityökoulun kyselyssä seuraavassa muodossa:

- Monivalintakysymys: *Lapseni Näpsästä saamat valmiudet.*
- Avoin kysymys: *Mitä edellä mainituista pidät tärkeimpinä?*
- Monivalintakysymys: *Mitkä seuraavista koet Näpsä-käsityökoulun tavoitteiksi?*

Lisäksi käsittelen vastaajatilastot ja vastaukset perustietokysymysten kohdalta. Käsittelen kaikki kohdat prosenttiyksikköinä yhden desimaalin tarkkuudella, sillä myös ZEF-kyselytyökalussa vastaukset oli ilmoitettu desimaalein. Prosenttiyksikköinä minun on helpompi vertailla vastauksia keskenään. Luvussa 8, aineiston tulkinta, tarkastelen vastauksia yhteisesti tutkimuskysymysteni mukaisesti.

7.1 Aineiston kuvaus

Kysely on toteutettu Näpsä-käsityökoulun oppilaiden huoltajille syksyllä 2013. Kyseessä on kokonaistutkimus siitä näkökulmasta, että kysely lähetettiin koko perusjoukolle, eli jokaiselle oppilaan huoltajalle, joiden sähköpostiosoite oli Näpsä-käsityökoulun tiedossa. Sähköpostin kautta huoltajat saivat nettilinkin ZEF-kyselytyökaluun.

Kysely lähetettiin 1193 eri sähköpostiosoitteeseen, mutta 74 osoitteeseen kysely ei syystä tai toisesta mennyt perille. 417 henkilöä aloitti kyselyyn vastaamisen ZEF-kyselytyökalun avulla, mutta 395 huoltajaa saivat tehtyä kyselyn loppuun asti, joten 1,8 % huoltajista keskeyttivät kyselyyn vastaamisen. Tähän seikkaan vaikutti ilmeisesti se, että kyselykone kaatui siinä vaiheessa kun vastaajat yrittivät vastata samaan aikaan. Otokseksi eli vastausprosentiksi muodostui 35 %. Prosenttiluku on laskettu kaikkien vastaajien ja kaikkien lähetettyjen sähköpostien mukaan.

Kun vertaillaan kolmea kysymystä (taulukko 1 ja 4, s. 24 ja s. 30) pitää muistaa se, että oppilaiden huoltajat ovat vastanneet joko monivalintakysymykseen tai kirjoittaneet itse sanat avoimessa kysymyksessä. Taulukoiden yläreunassa on ilmoitettu kyseiseen kysymykseen vastanneiden lukumäärä (N =). Olen jokaisen kolmen tutkimuskysymyksen kohdalla laskenut keskiarvon siitä, miten monta valmiutta tai osaamistavoitetta kukin huoltaja on maininnut. Keskiarvolla voi osoittaa, miten muuttujat, eli tässä tapauksessa valmiudet, sijoittuvat keskimäärin (Vehkalahti 2014, 54). *Lapseni Näpsässä saamat valmiudet* -kysymyksessä yksi huoltaja eli vastaaja on keskimäärin (keskiarvo) maininnut 6,1 valmiutta. *Mitä edellä mainituista [valmiuksista] pidät tärkeimpinä?* -kysymyksessä yksi keskiarvoksi tuli 2,4 valmiutta. *Ja Mitkä seuraavista koet Näpsä-käsityökoulun tavoitteiksi* -kysymyksessä vastauksia yhdetä vastaajalta tuli keskimäärin 6,7 kappaletta.

Luonnollisesti huoltajat mainitsivat enemmän valmiuksia monivalintakohdassa kuin silloin kun vastaukset piti kirjoittaa itse. Pohdittavaksi jää, voiko vastauksia vertailla luotettavasti keskenään. Vehkalahden mukaan (2014, 54) keskiarvo ei sinänsä kerro koko totuutta ja sitä voi olla vaikea tulkita, jos vastauksissa on paljon vaihtelua. Tämän vaihtelevuuden voin havaita avoimen kysymyksen vastauksia tarkastellessani. Joku huoltaja on saattanut mainita vain yhden valmiuden, mutta toinen huoltaja on maininnut jopa yksitoista mielestään tärkeintä valmiutta.

7.2 Perustietokysymykset

Perustietokysymyksiä perusteella on mahdollista saada tietää seuraavat seikat: miten vanha lapsi on, miten kauan hän on opiskellut Näpsä-käsityökoulussa ja missä toimipisteessä hän opiskelee. *Lapseni ikä* -kysymykseen vastasi 417 huoltajaa. Vastaaajien lapsista yli puolet, 54,9 %, ovat 9–12-vuotiaita, vähiten kyselyyn vastasivat alle 7-vuotiaiden lasten huoltajat, 7,7 %. *Lapseni on ollut Näpsässä* -kysymykseen vastasi 393 huoltajaa, joiden lapsista suurin osa, 58,3 %, on opiskellut Näpsä-käsityökoulussa 0–2 vuotta. Vähiten vastasivat yli 6 vuotta Näpsä-käsityökoulussa opiskelleiden oppilaiden huoltajat, eli 8,7 %. *Lapseni toimipiste* -kysymykseen vastasi 413 huoltajaa. Eniten vastauksia saatiin oppilaiden, jotka opiskelevat Peltokadun toimipisteessä, huoltajilta, 26,9 %, ja vähiten vastauksia tuli Virtojen toimipisteen opiskelijoiden huoltajilta, 2,7 %.

7.3 Saadut valmiudet, tärkeimmät valmiudet ja osaamistavoitteet

Seuraavassa taulukossa (taulukko 1) havainnollistan valmiudet ja osaamistavoitteet prosenttiyksikköinä ja pylväinä. Valmiudet ja osaamistavoitteet ovat samassa järjestyksessä, kuin ne olivat Näpsä-käsityökoulun kyselyssä. Prosenttiarvot ovat laskettu suhteuttamalla mainintojen lukumäärä kyseiseen kysymykseen vastanneiden lukumäärään. Kolmen eri kysymyksen vastaukset on sijoitettu eri sarakkeisiin. Käsittelen ensin monivalintakysymysten vastaukset (saadut valmiudet ja osaamistavoitteet), johon kyselyssä olleen ohjeen mukaisesti oppilaiden huoltajat ovat voineet valita niin monta valmiutta kuin haluavat. Näiden jälkeen käsittelen avoimen kysymyksen vastaukset (tärkeimmät valmiudet).

Taulukko 1. Saadut valmiudet, tärkeimmät valmiudet ja osaamistavoitteet prosenttiosuutuksina ja pylväinä kuvattuna.

	Saadut valmiudet (N = 390)	Tärkeimmät valmiudet (N = 346)	Osaamistavoitteet (N = 386)
Ilmaisutaidot	35,9 %	16,8 %	59,1 %
Luovuus	85,9 %	54,0 %	87,0 %
Rohkeus	51,5 %	27,5 %	42,0 %
Yhteistyötaidot	53,3 %	23,7 %	55,2 %
Oma-aloitteisuus	50,3 %	21,4 %	54,1 %
Opiskelutaidot	19,0 %	3,5 %	27,5 %
Tavoitteellinen työskentely	61,8 %	27,7 %	69,7 %
Motorinen kehittyminen	52,1 %	10,7 %	46,1 %
Ongelmanratkaisukyky	29,0 %	15,0 %	39,4 %
Valmiudet kulttuurin harrastamiseen	33,6 %	7,2 %	46,9 %
Tekninen osaaminen	68,7 %	19,7 %	70,2 %
Taiteelliset valmiudet	65,6 %	16,8 %	70,7 %

Kysymykseen *Lapseni Näpsästä saamat valmiudet* vastasi 390 (N = 390) huoltajaa. Lisäksi seitsemän huoltajaa ei osannut vastata kysymykseen. Prosenttiluvut on laskettu niiden vastausten mukaan, jotka ovat osanneet vastata kysymykseen. Kyselyaineiston perusteella eniten mainintoja kohdassa saavutetut valmiudet sai *luovuus* 85,9 %. Seuraavaksi eniten, 68,7 %, sai *tekninen osaaminen*. Kolmanneksi eniten tässä kohdassa mainintoja tuli *taiteellisille valmiuksille*, 65,6 %. Puolestaan huoltajat kokivat, että heidän lapsensa ovat saaneet vähiten valmiutena Näpsä-käsityökoulussa opiskellessaan *opiskelutaitoja*, 19 %. Toiseksi vähiten mainintoja sai *ongelmanratkaisukyky*, 29 %.

Kysymykseen *Mitkä seuraavista koet Näpsä-käsityökoulun tavoitteiksi* vastasi 386 (N = 386) oppilaiden huoltajaa. Lisäksi 4 huoltajaa vastasi, ettei osaa vastata kysymykseen. Ehdottomasti tärkeimmäksi osaamistavoitteeksi Näpsä-käsityökoulun oppilaiden huoltajien mielipiteistä nousi *luovuus*; 87 % vastaajista kokee luovuuden yhdeksi Näpsä-käsityökoulun tavoitteista.

Toiseksi tärkein osaamistavoite on *taiteelliset valmiudet*, jonka rasti 70,7 % oppilaiden huoltajista. Melkein samaan prosenttilukuun, 70,2 %, ylsi *tekeminen*. Myös *tavoitteellinen työskentely* koettiin melko tärkeäksi osaamistavoitteeksi (69,7 %). Pienin prosenttiluku, 27,5 %, tuli *opiskelutaidoille* ja seuraavaksi pienin *ongelmanratkaisukyvyille*, 39,4 %.

Kuten jo aikaisemmin mainitsin, kysyttiin *Mitä edellä mainituista [valmiuksista] pidät tärkeimpinä?*-kysymys avoimena kysymyksenä eli huoltajat ovat kirjoittaneet vastaukset omin sanoin. Tähän kysymykseen vastasi 346 (N = 346) huoltajaa. *Luovuus* sai eniten mainintoja; 54 % Näpsä-käsityökoulun oppilaiden huoltajista oli maininnut luovuuden vastauksessaan. Toiseksi eniten mainintoja, 27,7 %, sai *tavoitteellinen työskentely*. *Rohkeus* sai hieman vähemmän mainintoja, 27,5 %. Vähiten mainintoja tässä kysymyksessä sai *opiskelutaidot*, 3,5 % oppilaiden huoltajista koki opiskelutaitojen olevan tärkeä valmius. Toiseksi vähiten mainintoja tuli *valmiudet kulttuurin harrastamiseen* -kohtaan, 7,2 %.

Edellisessä kysymyksessä mainittujen tärkeimpien valmiuksien lisäksi huoltajat olivat kirjoittaneet avoimessa kysymyksessä muitakin mielestään tärkeitä valmiuksia. Tähän luokkaan *muut* tuli 13 mainintaa, eli se tekee 3,8 %. Nämä 13 mainintaa ovat seuraavat:

- kädentaidolliset valmiudet (7 mainintaa)
- tekemisen ilo (3 mainintaa)
- ohjeiden kuunteleminen (1 maininta)
- eri materiaalien kanssa työskentely (1 maininta)
- usko itseän (1 maininta).

Lisäksi merkille pantavaa on se, että 14 vastaajaa, 4 %, kirjoitti *kaikki*. Joten heidän mielestään kaikki kaksitoista valmiutta ovat tärkeimpiä. Kuten mainitsin, tärkeimpiin valmiuksiin oppilaiden huoltajat kirjoittivat myös vastauksia omin sanoin. Vapaasti muotoiltuja vastauksia käyn läpi tulkitessani kyselyaineiston tuloksia 8. luvussa aineiston tulkinta.

7.4 Eri-ikäiset ja eri ajan opiskelleet oppilaat

Vertaillessani aineistoa halusin kiinnittää erityisesti huomiota valmiuksiin, jotka lapsi on saavuttanut opiskellessaan Näpsä-käsityökoulussa ja katsoa miten saavutetut valmiudet muuttuvat lapsen iän tai sen mukaan miten kauan hän on opiskellut Näpsä-käsityökoulussa. Tästä muodostui alakysymys opinnäytetyölle: Miten huoltajien kokemus lapsen saamista valmiuksista muuttuu lapsen iän mukaan sekä sen mukaan, miten pitkään lapsi on opiskellut Näpsä-käsityökoulussa? Mielenkiintoni tähän kysymykseen herätti erään vastaajan avoimeen kenttään kirjoittama kommentti:

Eri vaiheissa harrastamista eri asiat varmaankin korostuvat. Tällä hetkellä itsestäni tuntuu tärkeältä, että lapsi saa rohkeutta tekemään ja kokeilemaan ja toisaalta oppii työskentelemään tavoitteellisesti ja pitkäjänteisesti.

Valitsin perustietokysymysten perusteella vertailukohteiksi mahdollisimman erilaiset tapaukset: ikäryhmistä alle 7-vuotiaat ja yli 12-vuotiaat sekä ajasta, jonka oppilas on opiskellut Näpsässä 0–2 vuotta ja yli 6 vuotta. Oppilaat voivat aloittaa Näpsä-käsityökoulun oppilaina hyvin eri-ikäisinä, joten 0–2 vuotta harrastaneet eivät välttämättä ole 7-vuotiaita vaan voivat olla myös 12-vuotiaita.

Taulukko 2. Lapsen Näpsästä saamat valmiudet, alle 7- ja yli 12-vuotiaat oppilaat.

Oppilaan ikä:	Alle 7 vuotta (N = 31)	Yli 12 vuotta (N = 67)
Ilmaisutaidot	38,7 %	37,3 %
Luovuus	87,1 %	82,1 %
Rohkeus	58,1 %	59,7 %
Yhteistyötaidot	58,1 %	64,2 %
Oma-aloitteisuus	38,7 %	68,7 %
Opiskelutaidot	12,9 %	29,9 %
Tavoitteellinen työskentely	54,8 %	77,6 %
Motorinen kehittyminen	67,7 %	56,7 %
Ongelmanratkaisukyky	22,6 %	41,8 %
Valmiudet kulttuurin harrastamiseen	35,5 %	37,3 %
Tekninen osaaminen	54,8 %	73,1 %
Taiteelliset valmiudet	58,1 %	67,2 %

Taulukossa 2 esitetään huoltajien mielipiteet alle 7-vuotiaiden ja yli 12-vuotiaiden kohdalla. Vastaajia alle 7-vuotiaiden kohdalla oli 31 (N = 31) ja yli 12-vuotiaiden kohdalla 67 (N = 67) huoltajaa. Olen merkinnyt taulukoissa suuremman prosenttiluvun vaaleansinisellä taustavärillä vertailun helpottamiseksi.

Taulukosta voidaan havaita, että *luovuus* on molemmissa ikäluokissa tärkein saavutettu valmius, alle 7-vuotiailla hieman enemmän kuin yli 12-vuotiailla. Toinen kohta, jossa alle 7-vuotiaiden prosenttiyksiköt ovat enemmän kuin yli 12-vuotiaiden on *motorinen kehittyminen*. Kaikissa muissa kohdissa prosenttiyksiköt ovat suurempia yli 12-vuotiaiden kohdalla kuin alle 7-vuotiaiden.

Taulukko 3. Lapsen Näpsästä saamat valmiudet, 0-2 vuotta ja yli 6 vuotta opiskelleet oppilaat.

Opiskeluaika:	0-2 vuotta (N = 217)	Yli 6 vuotta (N = 30)
Ilmaisutaidot	34,8 %	40,0 %
Luovuus	86,2 %	83,3 %
Rohkeus	49,0 %	56,7 %
Yhteistyötaidot	53,3 %	60,0 %
Oma-aloitteisuus	42,4 %	63,3 %
Opiskelutaidot	14,3 %	26,7 %
Tavoitteellinen työskentely	56,7 %	76,7 %
Motorinen kehittyminen	50,0 %	73,3 %
Ongelmanratkaisukyky	24,3 %	46,7 %
Valmiudet kulttuurin harrastamiseen	33,3 %	40,0 %
Tekninen osaaminen	65,2 %	80,0 %
Taiteelliset valmiudet	62,9 %	73,3 %

Taulukko 3 näyttää, miten huoltajien mielipiteet eroavat lapsen saamista valmiuksista sen mukaan, miten kauan lapsi on ollut Näpsässä. Tarkasteluun valitsin 0–2 vuotta opiskelleet ja yli 6 vuotta opiskelleet. 0–2 vuotta opiskelleiden sarake koostuu 217 (N = 217) huoltajan vastauksesta ja yli 6 vuotta opiskelleiden sarake 30 (N = 30) huoltajan vastauksesta.

0–2 vuotta ja yli 6 vuotta opiskelleita tarkastellessa voidaan havaita, että *luovuus* on saanut eniten mainintoja. 0–2 vuotta opiskelleilla hieman enemmän kuin yli 6 vuotta opiskelleilla. Kaikissa muissa kohdissa yli 6 vuotta opiskelleiden oppilaiden kohdalla prosenttiyksiköt ovat suurempia kuin 0–2 vuotta opiskelleiden kohdalla. Suurin prosentuaalinen ero on *motorisen kehittymisen* kohdassa.

8 AINEISTON TULKINTA

Edellisessä luvussa kerroin taulukoiden ja prosenttiyksiköiden avulla tuloksista, tässä luvussa teen yhteenvetoa aineistosta. Hirsjärven ym. (2009, 229–230) mukaan tulosten analyysin jälkeen siirrytään tulosten tulkintaan ja johdopäätösten tekemiseen. Tällöin tutkija kokoaa aineiston pääseikat yhteen ja vastaa tutkimuskysymyksiin. Tähän liittyy keskustelu lähdekirjallisuuden kanssa. Tutkimusta tehdessä on myös tulkittava, miten aineiston keruu, esimerkiksi menetelmä ja kyselyjen muodot, ovat vaikuttaneet lopulliseen aineistoon. Tutkijan tulee pohtia sitä, miten eri tavalla asioita voi tulkita ja voisiko tutkija itse harkita useampia tulkintatapoja. (Hirsjärvi ym. 2009, 229–230.)

Ennen kuin tulkitsen tuloksia, pohdin erilaisia mahdollisia tapoja tulkita kysymykset. Pohdin tässä luvussa myös valmiuksien ja osaamistavoitteiden ymmärrettävyyttä sekä sitä, että oppilaan osaamistavoite tai valmius on hankalasti mitattavissa oleva asia. Tulkintaa tehdessäni tarkastelen tuloksia

suhteessa käsityön taiteen perusopetukseen ja Näpsä-käsityökoulun opetussuunnitelmaan. On kuitenkin otettava huomioon, että kaikki oppilaiden huoltajat eivät välttämättä ole tietoisia, mitä asioita Näpsä-käsityökoulun opetussuunnitelmassa mainitaan tai millaiset teoriat käsityön taiteen perusopetuksen taustalla vaikuttavat.

8.1 Käsitteiden ja kyselyn kysymysten ymmärrettävyys

Lapseni Näpsästä saamat valmiudet on saattanut olla huoltajille haastavasti vastattavissa oleva kysymys. Valmiudet ovat vaikeasti mitattavissa ja arvioitavissa olevia asioita. Lisäksi on vaikea arvioida, mitkä lapsen valmiuksista ovat Näpsä-käsityökoulussa saavutettuja ja mitä valmiuksia lapsella on luonnostaan (esimerkiksi rohkeus) tai mitä valmiuksia lapsi on saavuttanut muualla, kuten koulussa, kotona tai muissa harrastuksissa. Useimmissa tapauksissa on mahdoton määritellä missä saavutetut valmiudet ovat saavutettu.

Kysymyksen *mitä edellä mainituista [valmiuksista] pidät tärkeimpinä?* voi tulkita eri tavoin. Tätä kysyttäessä vastaajat pyydettiin vastaamaan omin sanoin. Kirjoittaessaan vastaukset itse, on vastaajan täytynyt ajatella valmiuksia ja niiden merkitystä ehkä enemmän kuin silloin kun vastataan monivalintakysymyksessä. Toisaalta itse vastauksien kirjoittaminen vie enemmän aikaa ja pohdinkin, ovatko huoltajat ”jaksaneet” kirjoittaa kaikkia niitä valmiuksia joita he pitävät tärkeimpinä. Vastaaaja on voinut vastata kysymyksen yleisesti, mitä valmiuksia hän pitää yleisesti tärkeänä, tai hän on voinut vastata siihen juuri Näpsä-käsityökoulun kohdalla: Mitkä ovat tärkeät valmiudet, jotka oppilas on saa opiskellessaan Näpsä-käsityökoulussa. Toisaalta huoltaja on voinut vastata tähän kysymykseen yleisesti ajatellen koko ikäluokkaa tai oman lapsensa kohdalla. Poimin kolme avoimen kentän vastausta kuvaamaan eri tapoja tulkita kysymys:

Näpsän suhteen tekninen osaaminen eri materiaalien ja tekniikoiden suhteen on tärkein, koska oma-aloitteisuus, luovuus, rohkeus, yhteistyötaidot sekä motorinen kehittyminen mielestämme jo kotona suoritettujen itsenäisten töiden osalta kohdallaan.

Lapseni on näppäräsorminen, luova ja ilmaisutaitoinen. Hänen oma erityinen haasteensa onkin keskittyminen, eli töiden loppuunsaattaminen ja tavoitteellinen työskentely. Joten hänen kohdallaan painotan näitä, muuten vastaisin ilmaisutaidot. Myös tekninen osaaminen on tärkeää, että luovuus saa ilmaisukanavia.

(Oman lapseni kannalta) taiteelliset valmiudet, tekninen osaaminen, kulttuurin harrastaminen, luovuus, rohkeus.

Viimeinen kolmesta kysymyksestä, *Mitkä seuraavista koet Näpsä-käsityökoulun tavoitteiksi?* on mielestäni selkein näistä kolmesta kysymyksestä, eikä anna paljoakaan tulkinnan mahdollisuuksia.

8.2 Tulosten tulkinta

Määrällisessä tutkimuksessa asioita mitataan lukumäärinä. Taulukon 4 (s. 30) sisältö on sama kuin taulukon 1 (s. 24). Taulukossa 4 esitän tulokset suosituimmuusjärjestyksessä ja niillä väreillä, jotka määrittelin luokitellesani valmiudet eri kategorioihin. Käyn läpi jokaisen osaamistavoitteen taulukon 4 avulla ja pohdin kahtatoista valmiutta ja osaamistavoitetta ja niiden ymmärrettävyyttä.

Perustietokysymysten perusteella voidaan todeta, että suurin osa vastaajista on perusopetuksen oppilaiden huoltajia. Näpsä-käsityökoulun oppilaat opiskelevat keskimäärin perusopetuksessa 7–12-vuotiaina ja tähän väliin sijoittuu 54,9 % vastaajista. Toisaalta eniten, 58,3 %, vastasi myös niiden oppilaiden huoltajat, joiden lapset ovat opiskelleet Näpsä-käsityökoulussa melko vähän aikaa, 0–2 vuotta. Yli 6 vuotta opiskelleiden oppilaiden huoltajat vastasivat vähiten, 8,7 %.

Mitä käsityö opettaa?

Taulukko 4. Saadut valmiudet, tärkeimmät valmiudet ja osaamistavoitteet esitetty suosituimmuusjärjestyksessä ja eri väreillä.

Saadut valmiudet (N = 390)		Tärkeimmät valmiudet (N = 346)		Osaamistavoitteet (N = 386)	
Luovuus	85,9 %	Luovuus	54,0 %	Luovuus	87,0 %
Tekninen osaaminen	68,7 %	Tavoitteellinen työskentely	27,7 %	Taiteelliset valmiudet	70,7 %
Taiteelliset valmiudet	65,6 %	Rohkeus	27,5 %	Tekninen osaaminen	70,2 %
Tavoitteellinen työskentely	61,8 %	Yhteistyötaidot	23,7 %	Tavoitteellinen työskentely	69,7 %
Yhteistyötaidot	53,3 %	Oma-aloitteisuus	21,4 %	Ilmaisutaidot	59,1 %
Motorinen kehittyminen	52,1 %	Tekninen osaaminen	19,7 %	Yhteistyötaidot	55,2 %
Rohkeus	51,5 %	Ilmaisutaidot	16,8 %	Oma-aloitteisuus	54,1 %
Oma-aloitteisuus	50,3 %	Taiteelliset valmiudet	16,8 %	Valmiudet kulttuurin harrastamiseen	46,9 %
Ilmaisutaidot	35,9 %	Ongelmanratkaisukyky	15,0 %	Motorinen kehittyminen	46,1 %
Valmiudet kulttuurin harrastamiseen	33,6 %	Motorinen kehittyminen	10,7 %	Rohkeus	42,0 %
Ongelmanratkaisukyky	29,0 %	Valmiudet kulttuurin harrastamiseen	7,2 %	Ongelmanratkaisukyky	39,4 %
Opiskelutaidot	19,0 %	Opiskelutaidot	3,5 %	Opiskelutaidot	27,5 %

Luovuus on saanut eniten mainintoja kaikissa kolmessa kohdassa. Prosenttisyksikköjä tarkastellessa eron luovuuden ja muiden valmiuksien ja osaa-

mistavoitteiden erossa voi havaita selkeästi. Näpsä-käsityökoulun opetussuunnitelmaa tarkastellessani huomasi, ettei *luovuus* esiinny opetussuunnitelmassa sellaisenaan. *Luovuus* mainitaan opetussuunnitelmassa vain luovan ongelmanratkaisukyvyyn ja luovan ongelmanratkaisun ajattelun yhteydessä (Näpsä-käsityökoulu 2003, 2, 8, 10). Tätä tietoa vasten on mielenkiintoista huomata, että *ongelmanratkaisukyky* on jokaisessa kohdassa saanut melko vähän mainintoja.

Luovuus on monitahoisesti ymmärrettävä käsite ja oppilaiden huoltajat ovat voineet ymmärtää sanan monilla eri tavoilla. Koskennurmi-Sivonen ja Seitamaa-Hakkarainen (n.d.) kirjoittavat Aalto-yliopiston internetsivuilla, että Sternberg ja Lubart (1999) määrittelevät luovuuden seuraavasti: "Luovuus on kyky tuottaa työ, joka on sekä uusi (omaperäinen, odottamaton) että soveltuva (käytännöllinen, toimiva)." Lähteen mukaan tämä määritelmä sopii käsityölliseen luovuuteen, sillä työ voi tarkoittaa käsityötä ja käytännöllisyys sekä toimivuus taas viittaavat hyvän käsityötuotteen ominaisuuksiin. Koskennurmi-Sivonen ja Seitamaa-Hakkarainen (n.d.) kuitenkin jatkavat, että luovuus on suhteellinen ja arvolatautunut käsite, johon on perinteisesti liittynyt mystisyys ja romanttisuus. Luovuuden käsitettä voi tarkastella kolmesta näkökulmasta: tekijän luovuutena, luovana prosessina ja luovana tuotteena. Moniselitteisen luovuuden määrittelyn lisäksi vallitsevaa yksimielisyyttä ei myöskään ole luovuuden mittaamisesta ja testaamisesta, luovuuden ja älykkyyden suhteesta tai persoonallisuuspiirteistä, joita luovilla henkilöillä ilmenee. (Koskennurmi-Sivonen & Seitamaa-Hakkarainen. n.d.) Kallio (1999, 50) määrittelee, että luovuus on taiteellisessa prosessissa persoonallista itseilmaisua, jossa on mukana tekijän tunnemaailma. Käsityössä luovuus voi olla esimerkiksi luova tapa ratkaista ongelmia, luova materiaalien käyttö tai luova työtapojen yhdistäminen. Luovuus voi olla myös leikkittelyä ajatuksilla, materiaaleilla tai käsitteillä, kuten Karppinen toteaa Uusikylän (2003) maininneen tekstissään. Karppinen vielä sanoo, että taidekasvatuksessa pyrittävään kehittävään luovuutta ja toisaalta luovuuden avulla opetetaan avointa suhtautumista maailmaan, itseen ja toisiin. (Karppinen 2005, 52–53.)

On mielenkiintoista pohtia, millaista luovuutta huoltajat ovat tarkoittaneet mainitessaan luovuuden olevan valmius, jonka oppilas on Näpsä-käsityökoulusta saanut. He voivat tarkoittaa esimerkiksi luovia ominaisuuksia oppilaassa, luovaa prosessia, luovaa tuotetta, luovaa ilmaisua, luovaa tapaa ratkaista ongelmia, luovaa materiaalien käyttöä, luovaa työtapojen yhdistelemistä tai luovaa leikkittelyä ajatuksilla ja käsitteillä. Niin tai näin, voimme joka tapauksessa todeta huoltajien vastauksista, että *luovuus* on valmius, jota oppilaat ovat Näpsä-käsityökoulusta saaneet. *Luovuus* on myös huoltajien mielestä tärkeä valmius ja heidän mielestään huomattavin Näpsä-käsityökoulun osaamistavoite.

Tuloksista voidaan havaita, että oppilaiden huoltajat kokevat oppilaiden saaneen luovuuden jälkeen toiseksi eniten *teknistä osaamista*. Kuitenkaan, tulosten mukaan, huoltajat eivät pidä teknistä osaamista aivan tärkeimpänä valmiutena, jolloin se sijoittuu vasta kuudenneksi tärkeimmäksi valmiudeksi huoltajien mielestä. Osaamistavoitteita tarkastellessa huoltajat kokevat teknisen osaamisen Näpsä-käsityökoulun kolmanneksi tärkeimmäksi

osaamistavoitteeksi, vain alle prosenttiyksikön päässä toiseksi tärkeimmästä, joka on *taiteelliset valmiudet*, josta kerron myöhemmin. *Tekninen osaaminen* on mielestäni selkeä käsityökoulun tavoite ja se mainitaan opetussuunnitelmassa Näpsä-käsityökoulun tavoitteena ja keskeisenä sisältönä: tekniset valmiudet ja tuotteen tekninen valmistus (Näpsä-käsityökoulu 2003, 2, 6). Luokitellessani avoimen kysymyksen vastauksia havaitsin, että vastausvaihtoehdoissa ei ollut suoraan käsityölliseen tekemiseen tai materiaaliseen oppimiseen viittaava valmiutta. Joten ajattelen teknisen osaamisen viittaavan annettujen valmiuksien rinnalla juuri käsityölliseen osaamiseen. Avoimessa kysymyksessä osa vastaajista olikin maininnut kädentaidolliset valmiudet tai materiaalien kanssa työskentelyn, mutta käsittelen näitä ryhmänä *muut* ja en liitä niitä tekniseen osaamiseen. Tämän luokan muut mainitsinkin jo tuloksissa, luvussa 7.3.

Kuten *teknisen osaamisen*, myös *motorisen kehittymisen* yhdistän käsityölliseen ja käytännölliseen tekemiseen. Motoriikka mainitaan Näpsä-käsityökoulun varhaisiän opintojen keskeisenä sisältönä: ”Oppilaan tulee harjaantua muodon antamiseen ja harjoitella käden motoriikkaa, sujuvuutta, vakautta ja tarkkuutta, käden ja silmän koordinaatiokykyä sekä haptis-kinesiteettistä havaintokykyä.” (Näpsä-käsityökoulu 2003, 7). Opetussuunnitelmasta voi päätellä, että *motorinen kehittyminen* on juurikin varhaisiän opintoihin liittyvää. Tämä tieto tukee myös vertailllessani eri ikäluokkien huoltajien vastauksia. Alle 7-vuotiaiden oppilaiden huoltajista 67,7 % kokee lapsen saaneen motoriikkaa Näpsä-käsityökoulussa kun taas yli 12-vuotiaiden huoltajien kohdalla prosenttiyksikkö on vähemmän, 56,7 %. Huoltajien kokemuksia Näpsä-käsityökoulun osaamistavoitteista tarkastellessa voin havaita, että huoltajat eivät pidä *motorista kehittymistä* aivan tärkeimpänä valmiutena, se on vasta sijalla 9, mutta prosenttiyksiköiden mukaan melkein jopa puolet (46,1 %) huoltajista kokee sen Näpsä-käsityökoulun osaamistavoitteeksi.

Kolmanneksi eniten mainintoja kohdassa saadut valmiudet, saivat *taiteelliset valmiudet*. Osaamistavoitteita kysyttäessä *taiteelliset valmiudet* sai toiseksi eniten mainintoja. Kuitenkin kysyttäessä tärkeimpiä valmiuksia, *taiteelliset valmiudet* eivät ole listan alkupäässä. On mielenkiintoista huomata, että huoltajat kokevat *taiteelliset valmiudet* käsityökoulun osaamistavoitteeksi, mutta eivät pidä sitä kovin tärkeänä valmiutena. Vai onko kenties niin, että kysyttäessä tätä kohtaa huoltajien piti kirjoittaa itse vastaus ja kun vastausvaihtoehdot oli mainittu edellisessä kysymyksessä, oli siinä taiteelliset valmiudet listan viimeisenä. Ehkä osa vastaajista halusi siirtyä eteenpäin kyselyssä ennen kuin oli ehtinyt käydä kaikki vaihtoehdot läpi.

Tarkasteltaessa huoltajien mielipiteitä oppilaiden saamista valmiuksista, voidaan havaita, että selkeästi vähän suhteessa muihin valmiuksiin mainintoja tuli *opiskelutaidoille*, *ongelmanratkaisukyvyille*, *valmiuksille kulttuurin harrastamiseen* ja *ilmaisutaidoille*. Opiskelutaidoista kerron myöhemmin, nyt keskityn seuraaviin kolmeen. Aivan sanasta sanaan ongelmanratkaisukykyä, valmiuksia kulttuurin harrastamiseen ja *ilmaisutaitoja* ei Näpsä-käsityökoulun opetussuunnitelmassa mainita, mutta ne ovat kuitenkin selkeästi käsityön taiteen perusopetuksen tavoitteita.

Valmiuksista kulttuurin harrastamiseen Näpsä-käsityökoulun opetussuunnitelmassa sanotaan esimerkiksi seuraavaa: ”Oppilas oppii seuraamaan kulttuuriperinnön ja visuaalisten taiteiden eri alojen keskinäistä vuorovaikutusta, sen erilaisia muotoja ja merkityksiä yhteiskunnassa ja ympäristössä.” *Valmiuksia kulttuurin harrastamiseen* voisi verrata luvussa 4 mainitsemaani kulttuurikompetenssin, jolla tarkoitetaan ihmisen kykyä omaksumaa, käyttää ja muuttaa kulttuuria (ks. Seirala 2012, 9). Koin mielenkiintoiseksi sen, että vain 25 huoltajaa 346:sta eli 7,2 %, kokee *valmiudet kulttuurin harrastamiseen* olevan tärkeä valmius. Noin kolmannes vastaajista (33,6 %) kokee, että oppilas on saanut *valmiuksia kulttuurin harrastamiseen* Näpsä-käsityökoulusta. Toisaalta melkein puolet, 46,9 %, huoltajista kokee sen olevan yksi Näpsä-käsityökoulu osaamistavoite.

Kysytyssä muodossa valmiudet saattavat olla asiaan perehtymättömälle vaikeasti, tai eri tavalla, ymmärrettäviä käsitteitä. *Ongelmanratkaisukyvyistä* saattaa tulla mielle yhtymä matemaattisiin tai älyllisiin ongelmiin. *Ilmaisu- taidoista* taas saattaa tulla mieleen draama- tai teatteri-ilmaisu, ei välttämättä visuaalinen ilmaisukyky. Toki kun kyseessä on käsityökoulun teettämä kysely, voidaan ajatella vastaajien yhdistäneen vastausvaihtoehdot käsityölliseen tekemiseen. *Ilmaisu- taidot* on saanut yllättävän vähän mainintoja lapsen Näpsä-käsityökoulusta saamista valmiuksista: 35,9 % vastaajista kokee, että oppilas on saanut *ilmaisu- taitoja* opiskellessaan Näpsä-käsityökoulussa. Kuitenkin huoltajat pitävät *ilmaisu- taitoja* viidenneksi tärkeimpänä osaamistavoitteena (59,1 %). Huomioni kiinnittyi siihen, että tarkastellessani huoltajien mielipiteitä osaamistavoitteista huomasin, että *ongelmanratkaisukyky* on saanut toiseksi vähiten mainintoja. Toisaalta prosenttiyksiköillä ilmaistuna *ongelmanratkaisukykyä* pitää osaamistavoitteena lähes 40 % vastaajista ja 29 % vastaajista kokee, että lapsi on saanut valmiuksia *ongelmanratkaisukykyyn*. Onhan luovan ongelmanratkaisukyvyn harjoittaminen kuitenkin yksi keskeinen käsityön taiteen perusopetuksen tavoite. Saattaahan olla, että huoltaja oli jo maininnut *luovuuden*, joten hän ei nähnyt tarvetta mainita *ongelmanratkaisukykyä*, sillä ne ovat toisiaan lähellä olevia käsitteitä.

Kuten mainitsin luvussa 6.3, luokittelin valmiuksia ja osaamistavoitteita neljään eri kategoriaan (kuvio 1 s. 21). Kerron seuraavaksi niistä valmiuksista ja osaamistavoitteista, jotka sijoitin henkilökohtaiset ja sosiaaliset elämäntaidot -kategoriaan. Tähän kategoriaan luokittelin valmiudet, jotka eivät välttämättä liity käsityölliseen tai taiteelliseen tekemiseen: *Tavoitteellinen työskentely, rohkeus, yhteistyötaidot, oma-aloitteisuus ja opiskelutaidot*. Nämä ovat valmiuksia, joita voidaan opetella myös muissa harrastuksissa ja peruskoulun opetuksessa. Oppilaiden huoltajien mielipiteitä tärkeimmistä valmiuksista tarkastellessa voidaan todeta, että *opiskelutaidot* poissulkien, nämä valmiudet ovat tärkeimpiä *luovuuden* jälkeen. Tästä ryhmästä *tavoitteellinen työskentely* on tärkeimpänä (27,7 %), toiseksi tärkeimpänä *rohkeus* (27,5 %), seuraavaksi *yhteistyötaidot* (23,7 %) ja viimeisenä *oma-aloitteisuus* (21,4 %). Näiden jälkeen tärkeimmissä valmiuksissa on *tekninen osaaminen* (19,7 %).

Laskin avoimen kysymyksen kohdalla (tärkeimmät valmiudet), että 46 huoltajaa kaikista (N = 346) mainitsee vastauksessaan ainoastaan tähän henkilökohtaiset ja sosiaaliset elämäntaidot -kategoriaan kuuluvia valmiuksia. Prosenttiyksikköinä se tekee 13,3 %. Pystyin tekemään tällaisen luokittelun ainoastaan avoimen kysymyksen vastauksista, mutta en monivalintakysymysten kohdalla, sillä monivalintakysymysten kohdalla ZEF-kyselytyökalu oli yhdistänyt vastaukset ja en nähnyt yksittäisen huoltajan vastauksia.

Voidaan siis todeta, että yli kymmenesosa oppilaiden huoltajista kokee tärkeimpinä tavoitteina muita kuin taiteellisia ja kulttuurisia, käsityöllisiä tai luovuuteen viittaavia valmiuksia. Itse näen tämän tuloksen mielenkiintoiseksi juuri sen vuoksi, että näitä valmiuksia on mahdollista saavuttaa myös muualta. Miksi siis huoltajat lähettävät lapsensa juuri käsityön taiteen perusopetukseen? Erään huoltajan vastauksesta voin päätellä, että ehkä tärkeintä ei olekaan käsityö- ja taiteellisten taitojen oppiminen:

Tärkeintä on yhdessä puuhaaminen samanhenkisten kavereiden kanssa, siis yhteistyökyky ja sosiaaliset taidot.

Luokitellessani aineistoa laskin tämän vastauksen kohtaan yhteistyötaidot.

On vielä pohdittava sitä, miten nämä henkilökohtaiset ja sosiaaliset elämäntaidot ovat ymmärrettävissä ja miten oppilaiden huoltajat ovat käsittäneet valmiudet ja osaamistavoitteet vastatessaan kyselyyn. *Tavoitteellinen työskentely* on mielestäni pitkäjänteisyyttä, sitä että oppilas pystyy ajattelemaan tulevaisuuteen ja oppii miten kaikki tehtävän työn vaiheet ovat tärkeitä lopputuloksen kannalta. *Yhteistyötaidot* voi puolestaan olla sitä, miten oppilas toimii sosiaalisesti ryhmässä, ottaa muut huomioon tai toimii opettajan kanssa. *Oma-aloitteisuus* voi olla sitä miten oma-aloitteisesti oppilas osaa työskennellä, siivota jälkensä tai tehdä yksilöllisiä ratkaisuja. Puolestaan hieman epäselvemmin ymmärrettäviä käsitteitä ovat *rohkeus* ja *opiskelutaidot*. Oppilaiden huoltajat saattavat kokea, että *rohkeus* on rohkeutta tehdä esimerkiksi ratkaisuja tai rohkeutta olla sosiaalinen ryhmässä. Se saattaa olla myös rohkeutta kulkea itsenäisesti matka käsityökouluun tai rohkeutta olla erilainen. *Opiskelutaitoja* opetellessaan oppilas opettelee oppimaan, josta kerron enemmän seuraavaksi.

Opiskelutaitojen kohdalla on mainittava, että se sai kaikissa kolmessa kysymyksessä vähiten mainintoja. Toisaalta jos asiaa katsotaan vastakkaisesta näkökulmasta, voidaan huomata, että 19 %, melkein viidennes, oppilaiden huoltajista kokee lapsensa saaneen *opiskelutaitoja* opiskellessaan Näpsä-käsityökoulussa. Yhdeksi Näpsä-käsityökoulun osaamistavoitteeksi sen kokee lähes kolmannes vastaajista (27,5 %). Kuitenkin vain 3,5 % vastanneista huoltajista kokee sen tärkeäksi valmiudeksi. *Opiskelutaitojen* oppiminen on tärkeä taito, jolloin oppilaalla on kyky käyttää uutta tietoa ja käyttää sitä valikoiden ja joustavasti omien tavoitteidensa mukaisesti. Parempiin oppimistuloksiin päästään, jos oppija tuntee omat tapansa oppia. Taitoja voi opetella tietoisesti ja taitoihin vaikuttaa esimerkiksi itsetuntemus. (Ks. *Opiskelutaidot* 2013.) Ehkäpä *opiskelutaidot* eivät tule huoltajille ensim-

mäisenä mieleen, sillä Näpsä-käsityökoulu on kuitenkin vapaa-ajan toimintaa ja *opiskelutaidot* mielletään enemmänkin peruskoulussa saavutettaviksi valmiuksiksi.

Kysymyksessä *mitä edellä mainituista [valmiuksista] pidät tärkeimpänä*, 14 huoltajaa, eli 4 %, mainitsi kaikkien valmiuksien olevan tärkeitä. Avoin kysymyksen vastauksista voin poimia seuraavia esimerkkejä:

Kaikki tekijät ovat tärkeitä, jonka takia en osaa nimetä vain yhtä tai muutamaa tekijään muita tärkeämmiksi.

Kaikki ovat tosi tärkeitä. Näpsä kehittää lasta monipuolisesti. Hirveen hyvää työtä teette.

Kaikki ovat tärkeitä, kunhan lapsi oppii ja motivaatio säilyy.

8.3 Vertailua oppilaan iän ja opiskeluajan mukaan

Jatkan vielä aineiston tulkintaa vertailemalla tekemiäni taulukoita (taulukot 2 ja 3, s. 26 ja s. 27). Taulukoissa on esitetty huoltajien mielipiteitä saavutetuista tavoitteista oppilaan iän ja ajan, jonka oppilaat ovat opiskelleet Näpsä-käsityökoulussa mukaan.

Alle 7-vuotiaita ja yli 12-vuotiaita vertailtaessa vanhempien oppilaiden kohdalla saatuja valmiuksia on pääosin enemmän kuin nuoremmilla. Poikkeuksen voi havaita *ilmaisutaitojen, luovuuden ja motorisen kehittymisen* kohdalla, joissa alle 7-vuotiailla on enemmän mainintoja kuin yli 12-vuotiailla. Ero ei kuitenkaan ole mielestäni merkittävä. On luonteva ajatella, että nuorempien oppilaiden huoltajat kokevat lapsiensa saaneen motorisia valmiuksia Näpsä-käsityökoulussa opiskellessaan, sillä nuoremmilla oppilailta motorinen kehittyminen näkyy kuitenkin selkeämmin kuin vanhemmilla ja onhan motorinen kehittyminen juuri varhaisiän opinnoissa harjoiteltava valmius.

Yli 12-vuotiailla on alle 7-vuotiaihin verrattuna merkittävästi enemmän (yli 15 %) valmiuksia *oma-aloitteisuuteen, opiskelutaitoihin, tavoitteelliseen työskentelyyn, ongelmanratkaisukykyyn ja tekniseen osaamiseen*. Suurimman eron voi nähdä *oma-aloitteisuuden* kohdalla. Yli 12-vuotiaiden oppilaiden huoltajista 68,7 % kokee lapsen saaneen oma-aloitteisuutta käsityökoulusta. Vastaavasti prosenttiyksikkö alle 7-vuotiaiden kohdalla on 38,7 %.

Vertailen seuraavaksi 0–2 vuotta ja yli 6 vuotta opiskelleiden oppilaiden huoltajien vastauksia. Tuloksista voidaan havaita, että mitä kauemmin oppilas on opiskellut Näpsä-käsityökoulussa, sitä enemmän hänelle on ehtinyt kertyä valmiuksia. Ainoastaan kohdassa *luovuus* 0–2 vuotta harrastaneilla on prosenttiyksikköinä enemmän mainintoja (86,2 %) kuin yli 6 vuotta harrastaneilla (83,3 %). Mielestäni ero ei ole kuitenkaan merkittävä. *Oma-aloitteisuudessa, tavoitteellisessa työskentelyssä, motorisessa kehittämisessä ja ongelmanratkaisukyvyssä* voidaan nähdä selkeä (yli 15 %) ero. Näitä valmiuksia yli 6 vuotta harrastaneilla on enemmän kuin 0–2 vuotta

harrastaneilla. Tämä vertailu ei tuottanut ihmetyksen aihetta, sillä on luontevaa, että saavutettuja valmiuksia on yli 6 vuotta harrastaneilla enemmän kuin 0–2 vuotta harrastaneilla. Yli 6 vuotta harrastaneet ovat ehtineet kerätä kokemusta Näpsä-käsityökoulusta jo monen vuoden ajalta.

9 SYNTEESI TULOKSISTA

Edellisessä luvussa tulkitsin aineistoa ja analysoin sitä. Tässä luvussa pyrin tekemään synteessin, josta Hirsjärvi ym. (2009, 230) kertovat seuraavaa: Synteessit kokoavat tutkimuksen pääiseikat yhteen ja antavat vastaukset asetettuihin ongelmiin.

Tutkimuskysymykseni olivat seuraavat:

- Mitä valmiuksia oppilaat saavat huoltajiensa näkemyksen mukaan opiskellessaan Näpsä-käsityökoulussa ja mitkä ovat huoltajien mielestä näistä valmiuksista tärkeimpiä?
- Mitkä ovat Näpsä-käsityökoulun oppilaiden huoltajien mukaan Näpsä-käsityökoulun osaamistavoitteita?

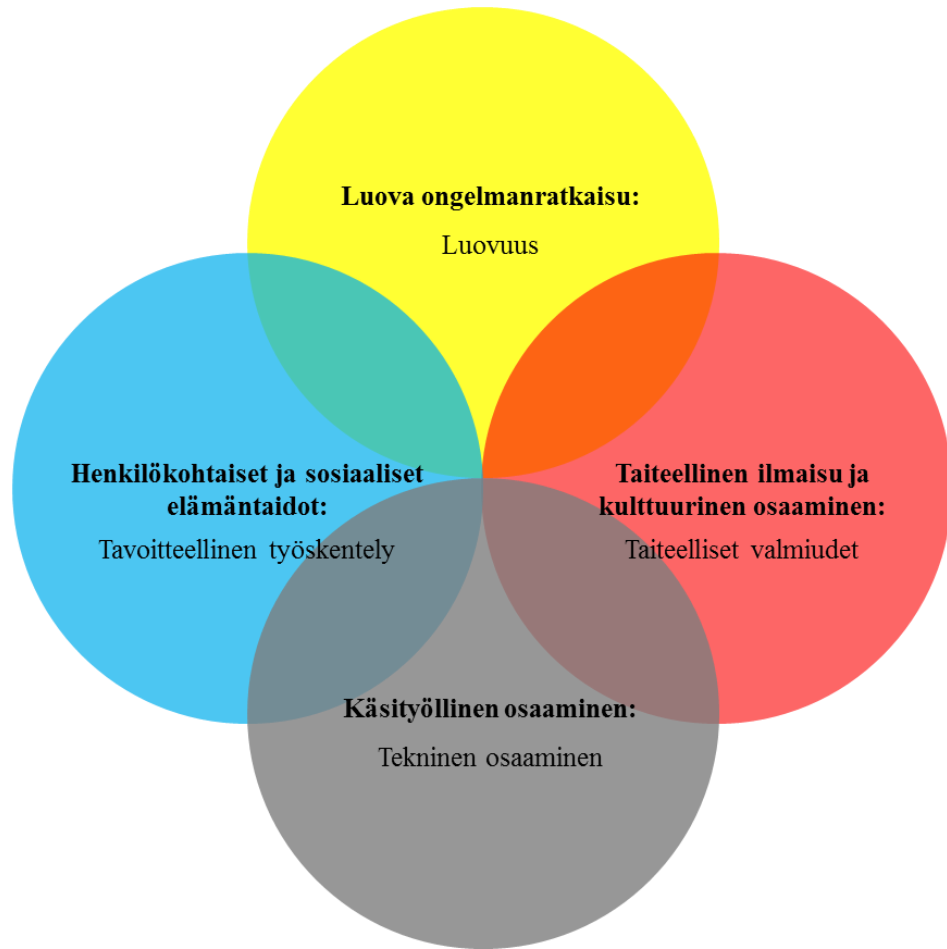
Kerron seuraavaksi neljästä eniten mainintoja saaneesta valmiudesta ja osaamistavoitteesta kunkin kysymyksen kohdalla.

- Aineiston perusteella voidaan sanoa, että oppilaat saavat huoltajiensa näkemyksen mukaan keskimäärin eniten *luovuutta, teknistä osaamista, taiteellisia valmiuksia* ja *tavoitteellista työskentelyä*.
- Huoltajien vastausten mukaan tärkeimmät valmiudet ovat *luovuus, tavoitteellinen työskentely, rohkeus* ja *yhteistyötaidot*.
- Näpsä-käsityökoulun oppilaiden huoltajien mukaan tärkeimmät osaamistavoitteet ovat *luovuus, taiteelliset valmiudet, tekninen osaaminen* ja *tavoitteellinen työskentely*.

Huoltajien vastauksista voidaan todeta, että *luovuus* on merkittävin valmius, jota oppilaat ovat Näpsä-käsityökoulusta saaneet. *Luovuus* on myös huoltajien mielestä tärkein valmius ja heidän mielestään huomattavin Näpsä-käsityökoulun osaamistavoite.

Yhteenvetona voidaan päätellä, neljää eniten mainintoja saanutta valmiutta ja osaamistavoitetta tarkastellessa, että oppilaiden huoltajat pitävät Näpsä-käsityökoulun osaamistavoitteina *luovuutta, taiteellisia valmiuksia, teknistä osaamista* ja *tavoitteellista työskentelyä*. Näitä kaikkia valmiuksia huoltajat kokevat myös oppilaiden saaneen. Lisäksi tärkeiksi valmiuksiksi huoltajat kokevat *rohkeuden* ja *yhteistyötaidot*.

Kuviossa 2 (s. 37) esitän, miten huoltajien näkemykset oppilaiden saamista valmiuksista ja Näpsä-käsityökoulun osaamistavoitteista sijoittuvat kaikkiin kategorioihin, jotka määrittelin luvussa 6.3: luova ongelmanratkaisu, taiteellinen ilmaisu ja kulttuurinen osaaminen, käsityöllinen osaaminen sekä henkilökohtaiset ja sosiaaliset elämäntaidot.

Kuvio 2. Neljä eniten mainintoja saanutta valmiutta ja osaamistavoitetta.

Opinnäytetyön alakysymys liittyi huoltajien kokemuksiin siitä, miten eri-ikäisten ja eri ajan opiskelleiden oppilaiden Näpsä-käsityökoulusta saamat valmiudet eroavat. Kuten voidaan olettaa, vanhempi oppilas ja pidempään opiskellut oppilas on saanut enemmän valmiuksia kuin nuorempi ja vähemmän aikaa opiskellut oppilas. Oppilaan ikää tarkastellessa voidaan havaita, että vanhempi, yli 12-vuotias, oppilas on saanut enemmän kuin alle 7-vuotias oppilas kaikkia muita valmiuksia paitsi *ilmaisutaitoja, luovuutta* ja *motorista kehittymistä*. Tulosten mukaan oppilas, joka on opiskellut Näpsä-käsityökoulussa yli 6 vuotta, on saanut enemmän valmiuksia kuin 0–2 vuotta opiskelleet. Poikkeus voidaan havaita *luovuuden* kohdalla.

10 TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS JA ARVIOINTI

Tutkimuksen luotettavuutta ja pätevyyttä pyritään arvioimaan kaikissa tehdyissä tutkimuksissa. Tutkimuksissa arvioidaan reliaabelius ja validius, jotka yhteisesti muodostavat kokonaisluotettavuuden. (Hirsjärvi ym. 2009, 231; Vilka 2007, 149.)

Tutkimuksen reliaabeliudella arvioidaan tulosten tarkkuutta eli pysyvyyttä mittauksesta toiseen, jolloin pohditaan sitä, että jos tutkimus toistetaan,

onko mahdollista saada täsmälleen sama tulos riippumatta tutkijasta. Tutkija tarkastelee myös mittaukseen liittyviä asioita ja tarkkuutta tutkimuksen toteutuksessa. Tarkkuuteen liittyviä asioita ovat tutkimuksen otos ja sen laatu, millaiseksi muodostui vastausprosentti, miten huolellisesti tutkimuksen tiedot on syötetty ja millaisia virheitä esimerkiksi kyselylomakkeen kysymyksissä on havaittavissa. (Hirsjärvi ym. 2009, 231; Vilkka 2005, 161; Vilkka 2007, 149–150.)

Tutkimuksen pätevyys eli validiteetti tarkoittaa tutkimuksen kykyä mitata sitä, mitä tutkimuksen on tarkoituskin mitata. Toisin sanoen, ovatko kyselyyn vastanneet ymmärtäneet kyselylomakkeen kysymykset, kuten tutkija oli tarkoittanut. Luonnollisesti vastaukset ovat vääristyneet, jos vastaaja ei ajattelekaan kuten tutkija oletti. Validiutta tulisikin tarkastella jo tutkimusta suunniteltaessa. Validiteetissa arvioinnin kohteena ovat lisäksi miten teoreettiset käsitteet ovat siirretty esimerkiksi kyselylomakkeen muotoon, onko kyselylomakkeen mittausteikko toimiva ja onko mittaamisessa epätarkkuuksia. (Hirsjärvi ym. 2009, 231; Vilkka 2005, 161; Vilkka 2007, 149–150).

Pohdin kyselyn pätevyyttä jonkin verran jo tehdessäni aineistosta tulkintaa. Pohdin luvussa 8, miten huoltajat ovat mahdollisesti ymmärtäneet kysymykset ja millaisia erilaisia tapoja on ymmärtää valmiudet ja osaamistavoitteet. Merkitykset ovat kontekstisidonnaisia ja asiat saavat merkityksen vasta kun ne suhteutetaan toisiin asioihin. Merkitykset onkin suhteutettava vastaajan muuhun elämään. Merkityksiä voidaan ajatella viesteinä, jolloin on huomioitava, että tulkitsija ja tulkittava saattavat ymmärtää viestit eri tavalla. (Moilanen & Rähä 2010, 46–47.)

On myös pohdittava sitä, että aineiston vastaajajoukko koostui Näpsä-käsityökoulun oppilaiden huoltajista. Mitä huoltajat oikeastaan tietävät Näpsä-käsityökoulun arjesta? Oman kokemukseni ja Näpsä-käsityökoulun rehtorin Marja-Leena Seilon mukaan (henkilökohtainen tiedonanto 9.2.2015) huoltajat eivät välttämättä tule eteistä pidemmälle hakiessaan lastaan harrastuksesta, vaikka opetusta on mahdollista tulla seuraamaan. Toisaalta tutkimuskysymysten kohteena olivat valmiudet ja osaamistavoitteet ja niihin huoltaja voi ottaa kantaa tietämättä, millainen oppimisympäristö Näpsä-käsityökoulu on. On myös otettava huomioon se, että huoltajat eivät välttämättä ole tietoisia, millaiseen opetussuunnitelmaan Näpsä-käsityökoulun opetussuunnitelma perustuu.

Opinnäytetyön luotettavuuden kannalta on otettava huomioon se, että kyseessä on sekundaariaineisto. En opinnäytetyön tekijänä kyseenalaista sitä, miten taustateoria on siirretty kyselyn muotoon. Kysytyt valmiudet ja osaamistavoitteet esiintyvät taiteen perusopetuksen visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteissa sekä Näpsä-käsityökoulun opetussuunnitelmassa. *Näpsän arviointikysely huoltajille* on tehty Näpsä-käsityökoulun arviointityötä varten. Tähän opinnäytetyöhön poimin valmiuksiin ja osaamistavoitteisiin liittyvät kysymykset ja jos kysely olisi tehty vain tutkimuskysymyksiäni ja tätä opinnäytetyötä varten, on mahdollista, että kysymykset olisi kysytty toisin. Jonkinlaisen lisänsä aineistoon olisi tuonut, jos jokaiseen kysymykseen olisi lisätty kysymys ”muu, mikä?”.

Vastausten vertailun helpottamiseksi olisi voitu myös kysyä kaikki kysymykset samaan tapaan monivalintakysymyksellä. Nämä kaksi asiaa katson virheeksi tai epätarkkuudeksi Näpsä-käsityökoulun kyselyyn liittyen. On pohdittava myös sitä, voiko monivalintakysymyksiä ja avoimia kysymyksiä luotettavasti vertailla, erityisesti kun vastaajat vastasivat monivalintakysymykseen monta valmiutta enemmän kuin avoimeen kysymykseen (ks. luku 7.1). Mielestäni monivalintakysymykset ovat vertailtavissa keskenään, mutta avoimen kysymyksen tulokset on luotettavampi käsitellä omana kysymyksenään.

Koin avoimen kysymyksen vastauksen vaikeasti lähestyttäväksi, ja haasteet johtuivat omasta kokemattomuudestani kvantitatiivisen tutkimuksen tekijänä. Toisaalta kun työhön ryhtyi, oli avoimen kysymyksen luokittelu mekaanista värittämistä ja sujui melko jouhevasti. Lisäksi sain avoimen kysymyksen vastauksista poimittua asioita, joita en olisi saanut monivalintakysymyksestä.

Kuten olen maininnut, oli monivalintakysymysten vastaukset, vastaajastatistiikat ja perustietokysymykset valmiiksi syötetty ja taulukoitu ZEF-kyselytyökalun avulla, joten työkalun avulla tehtävässä taulukoinnissa on tuskin tullut virheitä aineistoon. Tein itse luokittelua avoimen kysymyksen kodalla. Huolimattomuusvirheistä johtuen tässä kohdassa on aineistoon saattanut jäädä tahattomia virheitä, vaikka olen huolellisesti tarkistanut luvut.

Kysely lähetettiin jokaisen oppilaan huoltajalle, jonka sähköpostiosoite on Näpsä-käsityökoulun rekisterissä. Jos yhdeltä oppilaalta oli tiedossa kahden huoltajan sähköpostiosoitteet, on kysely mennyt heille molemmille. Tai jos yhden huoltajan useampi lapsi opiskelee Näpsä-käsityökoulussa, on huoltaja silti vastannut vain kerran. Nämä kaksi seikkaa saattavat aiheuttaa pieniä virheitä aineistoon. Vastausprosentiksi muodostui 35 %, joka on laskettu kaikkien lähetettyjen sähköpostien mukaan, vaikka vastaajastatistikoista voidaan havaita, että mukana oli 74 sähköpostiosoitetta johon kysely ei edes mennyt perille. Jos vastausprosentti lasketaan sen mukaan, johon kysely meni perille, muodostuu vastausprosentiksi 37,3 %. Riippumatta laskentatavasta, kyselyllä tavoitettiin yli kolmasosa Näpsä-käsityökoulun oppilaiden huoltajista. Kyselyn toteuttamisessa on onnistuttu, sillä vastaajia saavutettiin niin paljon.

Myös kyselyn lähettämisen ajankohdalla on merkitystä, ja Leena Marsio toteaaakin kirjoittaessaan kokemuksista Virvatuli-itsearviointimallin käytöstä (2014, 23), että esimerkiksi jouluna tai muuten kiireisenä aikana toteutettu kysely saattaa vaikuttaa vastausaktiivisuuteen. *Näpsän arviointikysely huoltajille* -kyselyn linkki lähetettiin oppilaiden huoltajien sähköposteihin perjantaina iltapäivällä juuri ennen kello neljää, jolloin ihmiset ovat yleensä lopettelemassa työviikkoa. Sinänsä ajankohta oli hyvä, huoltajat ehkä halusivat vastata kyselyyn ennen viikonlopun alkua. Mahdollinen samanaikainen vastaamien kuitenkin saattoi aiheuttaa ZEF-kyselytyökalun kaatumisen ja loppuun asti saikin vastattua 33,1 % vastaajista.

Mielestäni opinnäytetyössäni tekemä tutkimus on toistettavissa. Kyselyssä on mahdollisuuksia pitkittäistutkimuksen toteuttamiseen, jos kysely toteutettaisiin samalla tavalla tulevaisuudessa. Olisi mielenkiintoista nähdä, miten tulevan opetussuunnitelman mukainen opetus vaikuttaisi oppilaiden huoltajien vastauksiin.

11 LOPUKSI

Opinnäytetyön tavoitteena on antaa tilaajalle uutta tietoa opinnäytetyön aiheesta. Toisaalta työtä tehdään myös itselle ja tavoitteena on uuden oppiminen ja oivaltaminen. Osaksi opinnäytetyöni käsittelee asioita, jotka Näpsä-käsityökoulun henkilökunnalle on arkipäivää ja näiden kohdalla tavoitteenani oli syventää omaa osaamistani. Kuitenkin tulosten ja niiden pohdinnan osalta opinnäytetyöni tarjoaa myös tilaajalle uutta tietoa. Toivonkin, että tämä työ antaa tietoa opetussuunnitelman kehittämistyöhön, joka taitteen perusopetuksessa on nyt ajankohtaista. Ovatko tällä hetkellä opetussuunnitelmassa näkyvät tavoitteet huoltajien mielestä tätä päivää vai olisiko niitä ehkä tärkeä muuttaa? Ja tulisiko oppilaiden huoltajien mielipiteet näkyä opetussuunnitelmassa? Opetussuunnitelman kehittäminen on mielenkiintoista, mutta se ei ollut kuitenkaan tämän työn tarkoitus. Tällä työllä sain toivottavasti myös tuotettua tietoa Näpsä-käsityökoulun oppilaitosarviointia varten.

Koin opinnäytetyöprosessin pitkäksi ja haastavaksi, mutta myös hyvin opettavaiseksi. Ohjaustoiminnan opiskelijana olen keskittynyt opintojeni ajan hyvin käytännönläheiseen opiskeluun ja tämä työ oli kurkistus teoreettiselle puolelle. Helpottavaa oli prosessin aikana muistaa se, että opinnäytetyötä tehdessä kuitenkin harjoitellaan ja opetellaan tutkimuksen tekemistä. Olen saanut arvokasta kokemusta tehdessäni tätä työtä, ja oli etuoikeus saada työskennellä näin laajan aineiston parissa.

Olen oppinut laajojen asiakokonaisuuksien hallintaa ja erilaisia työskentelytapoja. Olen esimerkiksi harjoitellut ajanhallintaa ja olen opetellut, miten paljon ajattelu- ja kirjoitustyötä pystyn tiettyssä ajassa tekemään. Olen iloinen, että pääsin sukeltamaan kvantitatiivisen tutkimuksen tekoon, sillä nyt minulla on tietämystä, jota saatan tarvita, jopa todennäköisesti, valmistumisen jälkeisessä elämässä.

LÄHTEET

- Aluehallintovirasto. 2012. Taiteen perusopetuksen alueellinen saavutettavuus 2012, Aluehallintovirastojen peruspalvelujen arviointi. Etelä-Suomen aluehallintoviraston julkaisuja 28/2014. Viitattu 12.4.2015. <https://www.avi.fi/documents/10191/52019/Taiteen+perusopetuksen+alueellinen+saavutettavuus+2012/04fff831-7505-4d85-96bf-c0f3bd9ff8ed>
- Anttila, P. 1993. Käsityön ja muotoilun teoreettiset perusteet. Porvoo-Helsinki-Juva: WSOY.
- ArtseduZEF. n.d. ZEF Solutions. Viitattu 8.4.2015. <http://www.artseduzef.fi/>
- Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Vastapaino: Tampere.
- Hakkola, K., Laitinen, S. & Ovaska-Airasmaa, M. 1991. Lasten taidekasvatus. Helsinki: Kirjayhtymä Oy.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja Kirjoita. 15., uudistettu painos. Helsinki: Tammi.
- Karppinen, S. 1999. Käsityö taitona, tunteena ja ajattelun heräämisinä. Teoksessa Humalajärvi, M. & Seilo, M.-L. (toim.) Käsityö koskettaa. Helsinki: Suomen Kuntaliitto, 19-27.
- Karppinen, S. 2005. ”Mitä taide tekee käsityöstä?” Käsityötaiteen perusopetuksen käsitteellinen analyysi. Helsingin yliopisto, soveltavan kasvatustieteen laitos. Yliopistopaino.
- Koivisto-Niminen, J. & Holopainen, K. n.d. Virvatuli-malli. Itsearviointiopas taiteen perusopetusta antaville oppilaitoksille. Vammalan Kirjapaino. Taiteen perusopetusliitto TPO ry. http://www.artsedu.fi/easydata/customers/tpo/files/virvatuli/virvatuli-opas_1-50.pdf Luettu 4.2.2015.
- Korkeakoski, E. & Heinonen, S. (toim.) Avaimia koulutuksen arvioinnin kehittämiseen. Koulutuksen arviointineuvoston julkaisuja 31. Helsinki: Koulutuksen arviointineuvosto. Viitattu 1.3.2015. http://www.edev.fi/img/portal/19/julkaisu_31.pdf
- Koskennurmi-Sivonen, R. & Seitamaa-Hakkarainen, P. n.d. Luovuus. Aalto-yliopisto. Viitattu: 13.4.2015. http://www.mlab.uiah.fi/polut/Luovuus/teoria_luovuus.html
- Koulutuksen arviointineuvosto. 2012. Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmien ja pedagogiikan toimivuus. Koulutuksen arviointineuvoston julkaisuja 57. Jyväskylä: Koulutuksen arviointineuvosto. Viitattu 22.1.2015. http://www.edev.fi/img/portal/1180/Julkaisu_nro_57.pdf?cs=1329291070

Lukuvuosiopas. 2014–2015. Näpsä-käsityökoulu. Viitattu 26.1.2015. http://www.taitopirkanmaa.fi/WebRoot/pirkanmaa/Shops/pirkanmaa/MediaGallery/Napsa/LUKUVUOSIOPAS_2014-2015_2.pdf

Menetelmäpolkuja humanisteille. n.d. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 8.4.2015. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmat/luokittelu>

Marsio, L. Virvatuli. Kokemuksia taiteen perusopetusta antavien oppilaitosten itsearviointista. 2014. Taiteen perusopetusliitto TPO ry.

Moilanen, P. & Räihä, P. 2010. Merkitysrakenteiden tulkinta. Teoksessa Aaltola, J. & Valli, R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. 3. uusittu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 46-67.

Näpsä-käsityökoulu. 2003. Pirkanmaan käsi- ja taideteollisuus ry:n Näpsä-käsityökoulun laajan oppimäärän opetussuunnitelma. Viitattu 20.1.2015. http://www.taitopirkanmaa.fi/WebRoot/pirkanmaa/Shops/pirkanmaa/MediaGallery/Napsa/Napsa_kasityokoulun_laajan_ops_090602.pdf

Näpsä-käsityökoulu. n.d.A Viitattu 29.1.2015. <https://napsa.wordpress.com/napsa-kasityokoulu/>

Näpsä-käsityökoulu. n.d.B. Viitattu 29.1.2015. <https://napsa.wordpress.com/napsa-kasityokoulu/oppilaaksi-napsaan/>

Nurmi, T. 2004. Gummeruksen suuri suomen kielen sanakirja. 3. tarkistettu ja päivitetty painos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Opetushallitus 2002. Taiteen perusopetuksen visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2002. Helsinki: Edita Prima Oy 2002. Viitattu 29.1.2015. http://www.oph.fi/download/123026_visuaal_tait_ops_2002.pdf

Opetus- ja kulttuuriministeriö. n.d. Viitattu 2.2.2015. http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/perusopetus/taiteen_perusopetus/?lang=fi

Opiskelutaidot. 2013. Oppimisvaikeus. Kuntoutussäätiö. Viitattu 10.4.2015. <http://www.oppimisvaikeus.fi/oppimisen-tueksi/opiskelutaidot>

OPS 2014. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Opetushallitus. Määräykset ja ohjeet 2014:96. Viitattu 3.4.2015. http://www.oph.fi/download/163777_perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf

Peltola, M.-L. 2010. Ekologinen kädenjälki, materiaali taidekasvattajille. Näpsä-käsityökoulu. Taito Pirkanmaa ry. Viitattu 12.4.2015. http://www.taitopirkanmaa.fi/WebRoot/pirkanmaa/Shops/pirkanmaa/4B27/7501/6602/987D/A284/0A28/101E/A02D/Ekologinen_kadenjalki_verkkoon.pdf

Räsänen, M. 2009. Taide, taito tieto – ei kahta ilman kolmatta. Teoksessa Taide ja taito – kiinni elämässä. Taide- ja taitokasvatuksen julkaisu 2009. Opetushallitus.

Seilo, M.-L. 1999. Käsityökoulut toimivat. Teoksessa M. Humalajärvi & M.-L. Seilo (toim.) Käsityö koskettaa. Helsinki: Kuntaliiton painatuskeskus, 67-76.

Seilo, M.-L. 2003. Käsityökoulu ilmiönä ja erityisyytenä. Pro gradu –tutkielma. Helsingin Yliopisto, Kotitalous- ja käsityötieteen laitos.

Seilo, M.-L. Lähetetty 4.3.2015. Opinnäytetyö. [sähköpostiviesti]. Vastaanottaja Viivi Mäki-Vaurio. Viitattu 1.4.2015.

Seirala, V. 2012. Eläköön taidekasvatus! 1. painos. Helsinki: Suomen Kuntaliitto.

Suojanen, U. 1993. Käsityökasvatuksen perusteet. Porvoo-Helsinki-Juva: WSOY.

Taito Pirkanmaa. 2013. Vuosikertomus. Viitattu 29.1.2015. http://www.taitopirkanmaa.fi/WebRoot/pirkanmaa/Shops/pirkanmaa/MediaGallery/TAITO_PIRKANMAA_2013.pdf

Taito Pirkanmaa. n.d. Näpsä-käsityökoulu. Kurssit. Viitattu 29.1.2015. http://www.taitopirkanmaa.fi/epages/pirkanmaa.sf/fi_FI/?ObjectPath=/Shops/pirkanmaa/Categories/N%C3%A4ps%C3%A4-K%C3%A4sity%C3%B6koulu/kurssit

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2012. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 9., uudistettu laitos. Helsinki: Tammi.

Uusikylä, K. & Atjonen, P. 2007. Didaktiikan perusteet. 3.-4. painos. Helsinki: WSOY.

Valli, R. 2007. Mitä numerot kertovat? Teoksessa Aaltola, J. & Valli, R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. 2. korjattu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 184-197.

Vastamäki, J. 2010. Kyselylomaketutkimus: Tutkimusasetelman ja mittareiden valinta. Teoksessa Aaltola, J. & Valli, R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. 3. uudistettu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 128-139.

Vehkalahti, K. 2014. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Finn Lectura.

Vilkka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.

Vilkka, H. 2007. Tutki ja mittaa, Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi.